

IN P. VERGI-
LII MARONIS
Bucolica.

¶ Annotationes H. Eo-
BANI HESSI.

¶ Scholia item Leonar-
di Kulmanni, quibus artifici-
um Rhetoricum explicatur.

Argentinae apud Iaco-
bum Iucundum. Anno
M. D. XXXX.

BIBLIOTHEQUE
de

MR COUSIN

6476

REVERENDO IN
CHRISTO PATRI, DOMINO
*Friderico Nurenbergæ apud diuum
Aegidium Abbati, Eoba-
nus Hessus*

S. D.

ADNOTATIONES IN VERGI-

lium meas, Reuerende pater Friderice, quas
exigenti tibi sæpe me sum pollicitus ædita-
rum: cum iam transmissurus essem Typogra-
phis, coepi nonnihil, ut quod uerum est, fate-
ar, subdubitare mecum ipse, emitterem ne in
uulgus opusculum minime ad ostentationem elaboratum, an
premerem potius: contentus interim non ita magna, uel tempo-
ris uel ingenij iactura, laborem istum mihi constituisse, quia satis
uidebam non defuturos, qui non tam laborem hunc insolitum
hactenus mihi quæ subitam quasi naturæ quandam immutationem
essent admiraturi: in me præsertim, qui tot iam æditis libris nul-
lum omnino, nec alia in re nisi scribendis poematis nomen am-
bierim unquam, nunc subito, quasi ingenij me poeniteat, ad scri-
bendas adnotationes animū adiecerim. Verum amicorum tuo-
que in primis horratu, statui ingenij potius subire periculum, quæ
uel amicorum iustis fortasse desiderijs, uel si quid bonæ frugis
per me afferri possit, studiosæ iuuentuti deesse. Tametsi enim
quidam hæc, ut dixi, admiraturi sunt: mirabuntur tamen mi-
nus, ut opinor, ubi consilij mei rationem propius inspexerint,
quod quidem ipsum quem euentum sit habiturū, ut incertus sum,
ita haud quaquam magnifacio. Rationem certe talem quādam
habuit, ut crederem non minus ex officio me facturum, bien-
nio iam amplius in hac urbe profitentem, si optima poemata iu-
uentuti huius scholæ, quæ possem fideli interpretatione traderem,
quæ si noua ipse atque etiam, si dijs placet, non extreme mala scri-
berem. Et uidebatur, his præsertim temporibus tam corruptis,
tamque parum sua bona agnoscentibus, aliquanto præstabilius
uetera instaurare, quæ noua condere. Quotus enim nunc quisque
est ita fidelis studiorum præceptor, ut ueterum ac ob id optimo-
rum scriptorum lectione suas assuefaciat, dum omnes certatim
nouos libros scribimus, & inutilibus chartis omnia, ac tutum
etiam non cloacas opplemus, neglectis interim ueris bonarum
artium traditionibus, fūco tantum eruditionis quodam conten-
ti. Itaque

E P I S T. N V N C V.

Itaque cum id mea nunc professio requirere uidebatur, non
 puduit me in has ueluti τὰς τῶν λαχάνων προσθή-
 κας, καὶ τὰ τοιαῦτα λεπτολογήματα scribenda-
 rum adnotationum descendere, quod cum ante hunc diem fece-
 rim nunquam, & uiderem etiam horum temporum doctissimos
 uiros Erasmi ac Philippum hoc ipsum non sine laude agere, ut
 editis talibus quibusdam (quis ignorat uero quanto me felici-
 us?) libellis collabentes undique literas quasi fulciant, & ipse
 persuasus hisce rationibus, cum uelut expeditionis huius Scho-
 lasticæ, ab Latinorum Poetarum principe Vergilio sumplissem
 auspicia, resumpsi in manus ea, quæ biennio iam integro docue-
 ram, atque in chartas sparsim & αὐτῶν χειρὶ, uti sit, con-
 ieceram, in libellumque contraxi, & in primis collegi, qua po-
 tui diligentia locos omnes Theocriti, quos in suo carmine Bu-
 colico Vergilius uel transtulit uel imitatus est, eosque utcumque
 Latine reddidi. His adieci in quatuor Georgicorum libros ad-
 notationes breues quidem illas, uerum, meo quidem iudicio, stu-
 diosæ iuuentuti non omnino inutiles futuras. In quibus ipsis
 quoque ex Hesiodo ac alijs nonnullis utcumque uel suppetebat
 ingenium, uel permittebat extemporalitas, quædam uerbi, sed
 non nisi quæ ad rem pertinere uisa sunt. Eaque omnia qualia,
 qualia sunt in hunc quem uides, libellum contracta tuo nomini,
 humanissime ac reuerende pater, inscripsi ac dedicaui: non quia
 te uel eius honoris auidum esse, uel ipsius accessione quicquam
 gloriæ tibi astrui posse existimem: Sed quia sic & ipse de me pri-
 uatim merebaris, & postulabat tua in recta studia, eorumque stu-
 diosos singularis humanitas, recta uoluntas, summa fides: qui
 eum & ipsa eruditione non uulgari sis, tum eruditos omnes præ-
 cipueque nostrum ordinem, qui Scholæ præfecti sumus, incredi-
 bili quodam fauore prosequaris. Huc accedebat quod uideba-
 tur nominis tui dignitas & existimatio huic nostro libello non
 parum autoritatis conciliatura, quod spes bona sit intellecturos
 homines nondum omnino deploratam esse literarum causam,
 ubi tales, hoc est, tui similes patronos adhuc habere eas uiderint.
 His rationibus nulli rectius quam tibi, quicquid est hoc libelli
 nominatim inscribere uel potui uel debui. De quo ita iudices ue-
 lim, ut credas, tum existimaturum me totam hanc operam quam
 rectissime collocasse, primum si tibi placuisse, deinde si tuo quo-
 que nomini studiosis, non omnino ingratum fuisse sensero. Va-
 le, Nurembergæ, Mense Augusto, Anno M. D. XXVIII.

P. VER. MARO. BVC.

ID ne te lateat candide lector, personas
quas ad fines uersuum subnexas legis
ad sequentia carmina referri debere.

IN P. VERGIL. MA-
RONIS BVCOLICA, SCHO-
lia Leonardi Kulmanni, quibus ob-
scuriore loci explicantur.

RATIO CONSCRIBENDO-
rum *Eucolicorum* hæc fuit: Post in-
terfectum Cæsarem propter percussores et An-
tonium, Augustus ciuilia bella mouit, & uicto-
ria potitus, Cremonensium agros, qui contra eum senserant,
militibus suis dedit, qui cum non sufficerent, etiam Mantuano-
rum iussit distribui, non propter culpam, sed propter uicinita-
tem. Perditò igitur agro, potentium fauore emeruit Vergilius,
ut agrum suum solus reciperet. Itaque ut gratias ageret Augu-
sto *Bucolica* conscripsit.

T I T V L V S.

Bucolica sunt dicta ἀπὸ τῶν βουκόλων, id est, a bubul-
cis, præcipua enim sunt animalia apud rusticos, boues. Varia au-
tem huius carminis origo est.

E C L O G A.

Eclogæ non ab αἰξ αἰγὸς id est, capra, ἀπὸ τῶ ἐκλό-
γῳ, id est, eligendo dicuntur, significat enim *Ecloga* quippiã
insigne, quod nostri *syluulam* uocant.

C H A R A C T E R.

Humid

ECLOGA I.

Humili charactere constat Bucolicum carmen. Nam rustici, qui hic introducuntur, simplicitate gaudent, neque altum tonat.

GENVS CARMINIS.

Bucolicum carmen constat Heroico versu, qui melior in hoc genere, si quartus pes Dactylus fuerit, & orationis partem terminauerit, id quod Theocritus crebrius obseruauit, Vergilius Theocritum imitatus.

ECLOGIS ex more Comicarum personæ nomen tituli uice præponitur, sic & Plato in Gorgia, & cætera: quem imitatus Lucianus in Dialogis, sic & Ouidius Nucem.

ARGVMENTVM PRIMAE

ECLOGAE.

In prima Ecloga introducuntur Tityrus & Melibœus. Sub Tityro, persona Vergilij sub Melibœo alius, cui ager erat ademptus. Iraque Vergilius quo euidentius fortunam suam atque adeo Cæsaris beneficia explicaret, ex diuerso introduxit alium aduersæ fortunæ, cui ager erat ademptus, & ipse a patria pulsus.

ECLOGA I. TITYRVS.

MELIBOEVS ET TITYRVS INTERLOCVTORES.

Tityrē, tu patula recubans sub tegmine fagi,
Syluestrem tenui Musam meditaris auena.

Nos patriæ fines, & dulcia linquimus arua,

Nos patriam fugimus, tu Tityre lentus in umbra

Formosam resonare doces Amaryllida syluas. Tit.

O Melibœe, Deus nobis hæc ocia fecit.

Nanque erit ille mihi semper Deus, illius aram

A ij

Sæpe

Ανάφορα.

Homo homi
ni dæmoniū
nel Deus.

Sæpe tener nostris ab ouilibus imbuet agnus.
 Ille meas errare boues, ut cernis, et ipsum
 Ludere, quæ uellem, calamo permisit agresti. Mel.
 Non equidem inuideo, miror magis, undiq; totis
 Vsque adeo turbatur agris, en ipse capellas
 Protinus ager ago, hanc etiam uix Tityre duco.
 Hic inter densas corylos modò nanque gemellos,
 Spem gregis, ab silice in nuda connixa, reliquit.

Tollit suspi-
 cionem.
 Ratio.

Tityre tu patule, & cætera.) Exordium quo captat bene-
 uolentiam a persona Tityri, & genus carminis exprimit.
 Nos patriæ fines.) Antithesis est, & interpretatio adiuncta
 expolitione. Ille meas errare.) Reddit causam cur sit Cæsa-
 rem loco numinis habiturus, beneficium subtexens. Vsque a-
 deo turbatur.) Hypotiposis est, et exemplum a sua persona, quo
 tantarum turbarum uehementiam ostendit.

Amplificatio
 est ab omine.

Sæpe malum hoc nobis, si mens non læua fuisset,
 De cælo tactas memini prædicere quercus.
 Sed tamen iste Deus qui sit, da Tityre nobis. Tit.
 Urbem, quam dicunt Romam, Melibœe putavi
 Stultus ego huic nostræ similem, quò sæpe solemus
 Pastores ouium teneros depellere foetus,
 Sic canibus catulos similes, sic matribus hædos
 Noram, sic paruis componere magna solebam.

Laus urbis
 Romæ, & est
 comparatio.

Verum hæc tantum alias inter caput extulit urbes,
 Quantum lenta solent inter uiburna cupressi. Mel.
 Et quæ tanta fuit Romam tibi caussa uidendi? Tit.
 Libertas, quæ sera tamen respexit inertem,
 Candidior postquam tondenti barba cadebat.

Respea

E C L O G A I.

*Respexit tamen, & longo post tempore uenit,
Postquam nos Amaryllis habet, Galatea reliquit.*

De coelo tactas.) Tacta quercus agri uastationem, de coelo iram Cæsaris significabat. Urbem, quam dicunt.) Oritur nax rationem a loci descriptione, & est longum Hyberbaton.

Sic canibus catulos.) Collatio est Bucolica, qua aliquot dissimilitudinis formulas congerit, cuiusmodi scilicet testudinem Pegaso comparare, & culicem elephanti conferre, id est, minimam maximis. Libertas, quæ.) Causa est, quare urbem ipsam adierit. Respexit in.) Translatio ab eo, qui miseros respicit & est Archaismus.

*Nanq; (fatebor enim) dum me Galatea tenebat,
Nec spes libertatis erat nec cura peculi.
Quàmuis multa meis exiret uictima septis,
Pinguis & ingrata premeretur caseus urbi,
Non unq̃ grauis ære domū mihi dextra redibat. Me.
Mirabar quid mœsta deos Amarylli uocares,
Cui pendere sua patereris in arbore poma,
Tityrus hinc aberat, ipse te Tityre pinus,
Ipsi te fontes, ipsa hæc arbusta uocabant.
Quid facerem, neq; seruitio me exire licebat,
Nec tam præsentem alibi cognoscere diuos.
Hic illum uidi iuuenem Melibœe, quotannis
Bis senos cui nostra dies altaria fumant,
Hic mihi responsum primus dedit ille petenti,
Pascite, ut ante boues pueri, submitte tauros. Me.
Fortunate senex, ergo tua rura manebunt,
Et tibi magna satis, quàmuis lapis omnia nudus,
Limosq; palus obducatur pascua iunco.*

Αἰτίολο=

γία.

& obiectionē
respondet cur
id fecerit.

προσώπο

πειά.

Tit.

Egregia laus
& commen-
datio Poëtæ

Congratula-
tio.

A iij

Non

Non insueta graueis tentabunt pabula foetas,
Nec mala vicini pecoris contagia ludent.

Quid facerem, neque, & cætera.) Modus loquendi eorum, quorum consultatio dubia est. ¶ Hic illum uidi.) Nunc ad interrogata respondit, & est Polysyndeton teste Fabio libro nono, capite tertio. ¶ Et tibi magna.) Pathos, a ruris amœnitate. ¶ Nec mala uicini.) Aliquid mali propter uicinum malum.

Descriptio
amœnitatis.

Fortunate senex, hic inter flumina nota,
Et fontes sacros, frigus captabis opacum.
Hinc tibi quæ semper uicino ab limite sepes
Hibleis apibus florem de pasta salicti,
Sæpe leui somnum suadebit inire susurro,
Hinc alta sub rupe canet frondator ad auras.
Nec tamen interea rauca, tua cura, palumbes.
Nec gemere aërea cessabit turtur ab ulmo.

Ab impossibili-
bilibus, & est
gratiarum ac-
tio, ne uidea-
tur ingratus.

Antè leues ergo pascentur in æthere cerui,
Et freta destituent nudos in littore pisces,
Antè pererratis amborum finibus exul,
Aut Ararim Parthus bibet, aut Germania Tygrim,
Quàm nostro illius labatur pectore uultus.
At uos hinc alij sitientes ibimus Afros,
Pars Scythiam, & rapidū Cretæ ueniemus Oaxem,
Et penitus toto diuisos orbe Britannos.

Tit.

Me.

Sæpe leui somnum, & cætera.) ΟΥΟΜΑΤΟΠΟΙΙΑ. a sono fictum est nomen. Et familiare Poëtis est, ea, quæ olim fama nobilitata sunt carmine nobilitare, sicut hoc loco Hyblea urbs apibus nobilitata a Vergilio celebratur. ¶ At nos hinc.) Contentio. Ex comparatione enim felicitatum Tityre ad felicitatem Melibœi, atque adeo ab exilio mouet affectus. ¶ Et penitus toto.)

E C L O G A I.

to.) Pronerbia. Ad Phasim usque nauigauit, & ad Herculis usque columnas. Et ad Britannos usque, & cætera.

En unquam patrios longo pòst tempore fines,
 Pauperis & tuguri congestum cespite culmen,
 Post aliquot mea regna uidens mirabor aristas?
 Impius hæc tam culta noualia miles habebit?
 Barbarus has segetes? en quò discordia ciues
 Perduxit miseros? en quìs consequimus agros?
 Insere nunc Melibœe pìros, pone ordine uites.
 Ite meæ, quondam felix pecus, ite capellæ.
 Non ego uos posthac uiridi proiectus in antro
 Dumosa pendere procul de rupe uidebo.
 Carmina nulla canam, non me pascente capellæ
 Florentẽ cythisum, & salices carpetis amaras. Tit.
 Hic tamen hanc mecum poteris requiescere noctem, Σύλλεψις.
 Fronde super uiridi sunt nobis mitia poma,
 Castaneæ molles, & pressi copia lactis.
 Et iam summa procul uillarum culmina fumant.
 Maioresq; cadunt altis de montibus umbræ.

Αποσερα
Φη.

En unquam patrios, & cætera.) Seipsum alloquitur, quem-
 admodum miseri solent.

¶ Post aliquot.) A fructibus computat annos, & est Meta-
 lepsis.

¶ En quo discordia.) Exclamatio aduersus ciuile bellum.

¶ En quis consequimus.) Quod cuiusque priuatum est, eius
 regnum dicitur. Deinde parcæmiarum locus est. Alienam meris
 messem, & concordia paruæ res crescunt, discordia maximæ di-
 labuntur.

¶ Dumosa pendere.) Auxesis per doloris amplificationem.

A V

¶ Et

¶ Et iam summa.) Periphrasis est occidentis solis, seu noctis aduenientis descriptio.

ANNOTAT. EO BANI

Hessi in Bucolica P. Vergilij Maronis.

Εἰδύλλιον
λέγεται δ'
μικρὸν πρὶν
μὴ ἂν τὸ
εἶδος ἦθε
ωρίαι ἢ ὅτι
εἶδος ὅτι,
λόγῳ,
οὐκ εἰδύλ
λιον παρὰ
δ' εἶδω ὅ
εὐφραίνω
ὑπὲρ κωρισι
κῶσ δ' εἶ=
ρεῖ εἰδύλ
λιον.

Theocritus Syracusanus Bucolica carmina scripsit, numero triginta sex, quæ quidem extare nouimus, quæ uel ab ipso, uel, ut quidam uolunt, ab interprete Idyllia, id est, parua poemata inscripta sunt. Hunc in scribendo Bucolico carmine Vergilius imitatus, numero quidem Eclogarum, sic enim sua hic maluit adpellare pastoralia carmina, longe ab illo abest, quippe quas non nisi decem fecerit. Verum argumento materiæ illi par & per omnia similis, nisi quod allegorias plerunque miscet, cum contra omnia simpliciter, & sine troporum inuolucris describat Theocritus, qua in re tantum hunc ab illo dissentire scribit Seruius, plerunque tamen sicut quædam ab illo sumere, ut & prorsus alia faciat, & suo usui accommodet, sic, ut quæ ab illo cõstet simplicissime dicta, ab hoc figurate, ad aliud quiddam significandum detorqueantur. Obseruatis tamen ubique & pastoralis sermonis simplicitate, & personarum decoro. Plurimas tamen harum Eclogarum Theocritis similes fecit, nisi quod locis sæpe, sic ipsa rerum necessitate exigente, figuratis, quæ natura ipsius argumenti sit, insperguntur, quæ omnia suis locis indicabuntur.

ARGVMENTVM PRIMAE EC

logæ, paulo altius repetitum huiusmo=

di fere est.

Post mortem Iulij Cæsaris flagrante toto fere terrarum orbe bellis civilibus cum Augustus deuictis Bruto & Cassio in Theffalia, L. Antonio Triumuiro fratre in Italia ad Perusium, cum a Triumuiatu iam Lepidus excidisset. Sexto Pompeio copijs omnibus destituto in Asia: demum & Marco Antonio Triumuiro apud Actium Epyri promontorium pace terra, marique parta, cū miles stipendia et in promissos agros mitti flagitaret, nec aliter ipse diutinis bellis exhaustus esset soluēdo, agros Cremonensium, qui in partibus fuerāt, militibus diuisit, quibus non sufficientibus, Mantuanorum agros adiecit. Non tam quia quicquā illi deliquissent, sed tantū quia vicini essent. Inter quos

CUM

ANNOT. EOBANI HESS.

cum & Vergilius agrum suum amisisset, Romam profectus fauore primum Pollionis, deinde Mecœnatis, & aliorum potentium amicorum Augusti obtinuit, ut agrum suum reciperet: qua de re gratias illi agit hac Ecloga, & per Tityrum personam suam, per Melibœum quemuis Mantuanorum ob amissum agrum dolentem significat. Quoniam uero in his decem Eclogis Theocritum sequutus est Vergilius, & plurima ex eodem in suum carmen, & aperre & dissimulanter, ubique tamen summo artificio transiulit. Idcirco locos maxime a Theocrito sumptos adnotabimus, non scribemus commentarios, nisi quod & quosdam alios ex aliorum commentarijs, nō tamen uulgares indicabimus locos.

Tityre tu patule.) Ad similitudinem principij Theocritici, cœpit a uocatione proprii nominis. Nam is ita incipit:

Ἀδύτι δ' ἰθυύσιμα, καὶ ἀπίτυς αἴπλε τήνα

Ἀπὲρ τὰς παγαῖσι μελίσσεται, & cætera, id est,
Aepole dulcis hic iuicinx sibilus auræ,
Dulcis & hæc strepitu fontes prope consita pinus.

Alij tamen Latinorum quoque aliter cœpere, ut T. Calphurnius a periphrasi:

Nondum solis equos decliuis mitigat æstas, & c.

Baptista tamen conterraneum opinor imitatus a uocatione proprii nominis cœpit. Sed & alij Latinorum uariant, inter quos sunt quos norim, Petrarca, Pontanus, Nemesianus. Ex recentioribus maxime lectu dignæ uidentur Eclogæ Euricij Cordi, quas decem luculentissimas carmine descripsit. Ante quem nos quoq; anno ætatis nostræ uigesimo secundo, undecim Eclogas scripsimus addidimusque. Sed nuper recognitas & auctas maxima ex parte: ex undecim Eclogis, tria de uiginti fecimus Idyllia, sic enim nunc inscripsimus, quæ & ipsa propediem in manus studiosorum exhibunt, famamq; priorum, ut bona spes est & diuturna expectatione ac iudicij, eruditionisq; accessione longe superabunt. Verum hæc quia præsentis instituti non sunt, ad Vergilium reuertamur.

Quod ad usurpationem propriorum nominum attinet, sciendum est, omnia nomina propria quibus in Bucolico carmine usus est hic Poeta, exceptis paucis Romanis a Theocrito desumpta esse, ut in hac prima Ecloga Tityrus quo arietem maiorem, alij hircum significari aiunt. Melibœus uero ab eo quod curam

Propria nomina.

gerat

Gerat boum, ὅτι μέλει αὐτῷ τῶν βόων. Vnde etiam κατ' ἀντίσιχον, est uerbum meditaris, Græci enim μελέτω dicunt, id est, curæ sit. Vnde meditor Latini fecerunt, conuerso λ in nostrum d.

II. Formosam resonare doces Amaryllida syluas.)

Amaryllidis nomen, apud Theocritum celebre est, cum alibi, tum præcipue in Comaste: uerum huius nominis Poëtam Latinum, quasi quandam ἀλληγορίαν fecisse uolunt quidam, & secretius quiddam significare. Qua in sententia uideo fuisse Angelum Politianum Epistolarum libro primo, ubi sic scribit. Triplex fuisse nomen urbi Romæ proditur: unum hoc quod diximus per uulgatum. Alterū quod arcanum fuit, unde Amaryllida suam, quæ amorem proprie significat in Bucolicum carmen Poeta detorsit. Tertium sacrificijs debitum, de quo uocabulum Floralibus impositum, & cætera.

Triplex nomen Romæ.

III. Pars Scythiam & rapidum Cretæ uenienus Oaxem.)

Idem Politianus Misc. XXXVII. Serui, super hoc loco opinionem improbat, & fœde lapsum existimat, quod Oaxem fluium accipiat Mesopotamiæ, quem ipse Cretæ Insulæ esse dicit scribere Vibium sequestrum. Inde citat super eadem re uersus Apolonij ex primo Argonauticon, qui sunt:

Δάκτυλοι ἰδ᾽ αἰοὶ κρητ᾽ αἴδου, οὓς ποτε νύμφῃ
 Ἀγχιᾶλῃ δ᾽ ἰκταῖον ἀνὰ πτόλιν ἀμφοτέρῃσι
 Δραξαμένη γαίης οἶάξιδ' ἐβάλκεσε.

Quos ita licebit uertere, nam ab eo a quo citantur uersu non sunt.

Dactyli erant Idæa uirum gens incola Cretæ,
 Quos nymphea Anchiale tellurem Oeaxida utraq;
 Dictæo complexa specu, genuisse putatur.

Verum cum in his uersibus in dictione Oeaxide, longa sit prior syllaba, eo quod diphthongon habeat, in Poeta uero nostro & breuis sit, & sine diphthongo scribatur: ipse Politianus uiderit, quid rationis habeat. Ego certe, ut iudicio doctissimi uiri libenter steterim, ita suspicor etiam subesse rationem aliquam, quæ me subter fugiat.

ARGV.

ECLOGA II. ALEXIS.

¶ Argumentum Leonardi Kulmanni.

Amatorium carmen est, cui Poetæ solent etiam serium quiddam inferere. Videtur enim hæc Ecloga Poetæ querimoniam continere, quod parum gratus esset apud Augustum, si quid præterea male conuenit, huic argumento figurandæ fabulæ causa iudicamus appositum esse. Cæterum Cyclopen Theocriti imitatus est in hac Ecloga.

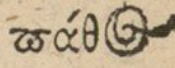
ECLOGA II. ALEXIS.

Formosum pastor Corydon ardebat Alexin,
Delitias domini, nec quid speraret, habebat,
Tantum inter densas umbrosa cacumina fagos
Assiduè ueniebat, ibi hæc incondita solus
Montibus & syluis studio iactabat inani.

Epitheton a corpore.

O crudelis Alexi, nihil mea carmina curas,
Nil nostri miserere, mori me denique cogis.
Nunc etiam pecudes umbras & frigora captant:
Nunc uirides etiam occultant spineta lacertos.
Thesylis & rapido fessis messoribus astu,
Allia, serpillumq; herbas contundit olentes.
At mecum raucis, tua dum uestigia lustris,
Sole sub ardenti resonant arbusta cicadis.

Propositio.

Ab aliorum
felicitate &
a tempore.
Contentio.

O crudelis Alexi.) Exclamatio propter animi amaritudinem,
simul pathetica oratio amanti accommodata.

Nónne fuit satius tristeis Amaryllidis iras,
Atq; superba pati fastidia, nónne Menalcam?

Collatio.

Quam

ΕΠΙΦΩΝΗ

μα.

Ex floribus
facit compa-
rationem.Ab arte &
scientia.A pulchritu-
dine corpo-
ris.ΕΠΟΚΡΙΣΙΣ
sententiæ fi-
gura est.

Quàmuis ille niger,quàmuis tu candidus esses.

O Formose puer,nimium ne crede colori:

Alba ligustra cadunt,uacinia nigra leguntur.

Despectus tibi sum,nec quis sim quæris Alexi,
Quàm diues pecoris,niuci quàm lactis abundans.

Mille meæ Siculis errant in montibus agne.

Lac mihi non æstate nouum,non frigore defit.

Canto,quæ solitus si quando armenta uocabat,

Amphion Dirceus in Actæo Aracyntho.

Nec sum adeo informis,nuper me in littore uidi,

Cum placidum uentis staret mare,non ego Daphnim

Iudice te metuam,si nunquam fallit imago.

O tantum libeat mecum tibi sordida rura,

Atq; humiles habitare casas,et figere ceruos,

Hœdorumq; gregem uiridi compellere hibisco.

Mecum unâ in syluis imitabere Pana canendo.

Nonne fuit satius.) Imprecatio atque ab effectu uocat iras tri-
stes,quia tristitiam afferunt.

¶ Nec quis sim.) Querimonia perturbati animi.

¶ Quàm diues pecoris.) A tribus se commendat, ut solenta-
matores. ¶ Mille meæ Siculis.) A diuitijs.

Amphion Dirceus.) Vide Horatium in Arte Poetica.

¶ O tantum libeat.) Exclamatio,qua confutat, id quod de
eius inopia dici poterat.Hœdorumq; gregem.) Inuitat ad amœnitatem ruris in quo
sit Pan.

Pan primus calamos cera coniungere plures

Instituit,Pan curat oues,ouiumq; magistros.

Nec te poeniteat calamo triuisse labellum.

Hæc

ECLOGA II. ALEXIS.

Hæc eadem ut sciret, quid non faciebat Amyntas?
Est mihi disparibus septem compacta cicutis
Fistula, Damoetas dono mihi quam dedit olim,
Et dixit moriens, te nunc habet ista secundum.
Dixit Damoetas, invidit stultius Amyntas.

Præterea duo, nec tuta mihi ualle reperti
Capreoli, sparsis etiam nunc pellibus albo,
Bina die siccant ouis ubera: quos tibi seruo.
Iam pridem à me illos abducere Thestylis orat,
Et faciet, quoniam sordent tibi munera nostra.

Huc ades ô formose puer: tibi lilia plenis
Ecce ferunt Nymphæ calathis, tibi candida Nais
Pallentes uiolas & summa papauera carpens,
Narcissum & florem iungit bene olentis anethi.

A difficultate
te & numero

Coacervatio.

Pan primus calamos, & cætera.) Ab honesto atque adeo ab
autore. ¶ Nec te pœniteat.) Notat suos calumniatores, &
est plane prouerbialis uersiculus.

¶ Est mihi disparibus.) Descriptio, & offert munus, quod
laudar ab Autore. ¶ Et dixit moriens.) Commendat qd hæ-
reditarium sit datum, & qd inuidiam meruit.

¶ Iam pridem a me.) Commendat qd huiusmodi sint quod
cupiantur.

¶ Huc ades.) Pluribus modis conatur illum allicere, cum
& Nymphæ sibi obsequantur.

Tum Casia, atque alijs intexens suauibus herbis,
Mollia luteola pingit uacinia caltha.
Ipse ego cana legam tenera lanugine mala,
Castaneasq; nuces, mea quas Amaryllis amabat.

A more pictu-
rum trans-
latio.

Addam

BUCOLICA ECLO. II. ALEXIS.

Αὐτοῖς
Φῖ.

Addam cerea pruna, & honos erit huic quoq; pomo.

Et uos ô lauri carpam, & te proxima myrte

Sic posite quoniam suaueis miscetis odores.

Rusticus es Corydon, nec munera curat Alexis,

Nec si muneribus certes, concedat Iolas.

Parœmiæ.

Eheu quid uolui misero mihi, floribus austrum

Perditus, & liquidis immisi fontibus apros.

Quem fugis ah demens? habitarunt Dij quoq; sylvas,

Dardaniusq; Paris, Pallas quas condidit arces

Ipsa colat, nobis placeant ante omnia sylue.

Κλίμαξ.

8 Torua leæna lupum sequitur, lupus ipse capellâ,

Florentem cythisum sequitur, lasciua capella,

Te Corydon ô Alexi, trahit sua quenq; uoluptas,

Aspice, aratra iugo referunt suspensa iuueni,

Et sol crescenteis decedens duplicat umbras,

Me tamen urit amor, quis enim modus adsit amor?

¶ Sic posite, & cætera.) Ex commixtione citantur suaves odores: ¶ Rusticus es Corydon.) Castigatio est, arguitq; se stultitiæ. ¶ Eheu quid.) Translationes Bucolicæ, uide Erasmi Chiliades. ¶ Te Chorydon o.) Epiphonema cum accommodatione. ¶ Aspice, aratra.) Pathos a rustico instrumento. ¶ Me tamen urit.) Ratio ab energia amoris,

9 Ah Corydon, Corydon, quæ te dementia cepit?

Semiputata tibi frondosa uitis in ulmo est.

Quin tu aliquid saltem potius, quorum indiget usus

Viminibus, molliq; paras detexere iunco?

Inuenies alium, si te hic fastidit Alexis.

¶ Ah

IN P. VERG. MARO. BVE.

¶ Ah Corydon, & cætera.) Anadiplosis, Fabio teste, libro nono capite tertio. ¶ Semiputata tibi.) Duplex adhibet remedium aduersus amorem, ¶ Viminibus, mollicq.) Hortatur ad laborem, res age tutus eris. ¶ Inuenies alium,) Successore nouo tollitur omnis amans.

IN ECLOGAM SECUNDAM ANNOTATIONES EO- BANI HESSI.

I. Formosum pastor Corydon ardebat Alexim.

SVnt qui dicant, sic a Vergilio (quem per Corydonem hoc loco accipimus) adamatum Alexim, ut a Socrate amatus sit Alcibiades, ut a Platone aliquot ingenui pueri, hoc est, amore casto ac sobrio: neque enim quicquam turpe suspicari necesse est de Poeta, quem continentissimum & pene uirginis moribus fuisse legimus. Alij ad dissimilitudinem morum studiorumque flectunt argumentum, male coherentis amicitiae, quorum est E R A S M V S, qui hoc argumentum copiose & eloquenter, ut solet omnia, tractat in eo commentario, quem de instituendis pueris conscripsit. Alexim uero hunc antea Alexandrum uocatum, quem ab asinio Pollione dono acceperit, liberz liter a Vergilio institutum fuisse accepimus.

Argumentum factum est ad similitudinem Idyllij tertij Theocriti, qui Comastes inscribitur. Vt enim in illo Aepolus desertum se & spretum ab Amaryllide amica multis modis queritur: sic in hac quoque Ecloga Corydon indigne fert ab eo se contemni, de quo sit optime meritis. Verum, ne hic fuerit aliquis tam ambitiosæ eruditionis, qui uel cum iactura & offensione morum puerilium, aliquam aliam ueritatem conetur ex hoc loco, sine ulla necessitate eruere, maximopere E R A S M V M audiendum censeo, qui hunc locum maxime tractat & caute & utiliter.

VI. O crudelis Alexi nihil, &c. Theocritus Idyllion γ.

ὦ χαρίεσ' Αμαρυλλί, τί μ' οὐκέτι το κατ' αὐτοῖον.
παρκύνῃσι καλῆς δ' ἔρωτύλον, ἥ ῥά με μισῆς.
Et paulo post: ἀπάγξασθαί με ποικίλεις.
B O dile

ANNOTAT. EOBANI HESS.

O dilecta Amarylli, quid hoc tibi solus in antro
Deferor, & neq[ue] prospiciens me nuper amantem
Blanda uoce uocas.

Et paulo post:

Fraçto ne mori me gutture coges?
Nam per interrogationem erat exprimendum, quod aliter fa-
tis commode non potuit. In Græco enim simpliciter est,

ἀπαγξασθαί με ποικσείς, id est, strangulari me facies.
Quod & hic simpliciter expressit, mori me deniq[ue] coges.

III. Nunc uiridis etiam occul.) Locum ex Thalijis Theo-
criti imitatus est, qui est huiusmodi: Εἰδύλ. κ.

πᾶ δ' ἡ τὴν με(αμέριον πῶδας ἔλκεϊς,
ἀνικαδ' ἡ καὶ αὖθις ἐφ' αἰμασιᾶσι καθευδ'.

Id est.

Quo tu in meridie te confers,
Quando & iam lacertus in sepibus iacet:

Nos ita:

Tempore quo nunc

Sol medium cœli curru ferit igneus orbem,
Et uirides recubant subter consepta lacerti:

III. Mille meæ Siculis.) Sumptus est hic locus ex Idyllio
decimo, in quo Cyclops amans Galateam inducitur, sic lo-
quens:

Βοτὰ χίλια βόσκω.

κῆκ' τουτῶν δ' κρᾶτισον ἀμελγόμενον πίνω.
Τυρὸς δ' οὐ λειπεί μ' οὐτ' ἐν δέξῃ, οὐτ' ἐν ὀπώρῃ
οὐ χιμῶνι ἄκρω.

Mihi pascua florent.

Mille ouibus, quibus emulsis datur optima lactis
Copia, quæ nullo desit mihi tempore, Nam cum
Aut æstas uenit, autumnusue, aut bruma niualis.

In quibus uersibus hoc tantum omissum est, quod in Græ-
co dicitur de caseo, super quo loco dicit Seruius rectius Lati-
num fecisse quam Græcum, qui caseum dixerit non lac: nam
caseus, inquit, quia feruari potest, omni tempore habetur. Dici-
tur tamen nihilominus & in Græco, κρᾶτισον ἀμελγόμε-
νον

IN P. VERG. MARO. BUC.

μῆλιν γάλαπίνω, quod est mulgens optimum lac bibos.

Locum igitur hunc melius sic uertimus:

Mille meas pascō Siculis in montibus agnas,
Dulcia quas mulgens niuei bibo pocula lactis.
Caseus haud ullo desit mihi tempore, non cum
Aut æstas uenit, autumnusue, aut bruma nivalis.

V. Nec sum adeo informis, & cætera.) Theocritus in Bucolias Idyllio VI.

καὶ γὰρ θηρ' οὐδ' εἶδ' ἔχω κακὸν ὅς με λεί-
ποντι.

ἢ γὰρ πρᾶν ἐς πόντον ἐσέβλεπον ἥς, δὲ γαλάναι.
καὶ καλὰ μὲν τὰ γένεα, καλὰ δ' ἐμὴν ἅμια
κώσα,

ὡς πᾶρ' ἐμὴν κέκριτ' ἀπεφάνετο, τῶν δὲ τ'
ὁδ' ὄντων.

Λευκοτέρην αὖ γὰρ παρίεθ' ὑπέφανε λίθοισι.

Quod est huiusmodi:

Nec tam sum forma turpis quam dicor, in unda
Nuper enim uidi ipse meos de littore uultus,
Cum nulli flarent tranquilla per æquora uenti.
Formosæque genæ fuerant, formosus & ipse.
Unicus hic oculus, me iudice, deinde uenusti
Et niuei Pario certabant marmore dentes.

Negat quidem Seruius ex mari effigiem ullo pacto posse red-
di, sed Lucianus alicubi, in marinis opinor dialogis, uidetur di-
cere posse. Rationes tamen habent suas Physici cur non pos-
sint. Sed hæc curiosiores uiderint.

VI. Alba ligustra cadunt, uacinia.) Magnus est error Seruij,
inquit autor Cornucopiæ, qui uersum illum Maronis expo-
nens:

Alba ligustra cadunt, uacinia nigra leguntur.

Ligustrum, inquit, lilium est album, uacinium uero flos nigri co-
loris, qui Græce Hyacinthus dicitur. Hæc uerba Seruij sunt.

Idem scriptor ait, arborem hanc alio nomine uocari Cyprium,
B ij quod

Lucianus ἰς
τῶν ἐναι-
λίωρ: ἀλλ'
λαῖ' ὅτι
ἐν ἐτελῆ-
σῃς μαθεῖν
διατυγχά-
νει εὐθ'
τῶν ὀφί-
ατ' πέ-
τρας τις
νός εἶποτε
γαλήνη
εἶν, ὡς κν'

ἡ αἰὲς δ'
ὑδωρ ἰδὲ
σταυτῶ.

quod in Cypro insula nascatur, odoris suauitate præstans. Bins
lignum aptum esse tesseriis conficiendis, uocariq; in Italia ligu-
strum. Plinius libro duodecimo capite uigesimoquarto, non
hoc adfirmat quidem, sed de Cypro loquens, dicit esse quos-
dam, qui dicant eam esse arborem Cyprum, quæ in Italia uoce-
tur Ligustrum, ex quibus satis patet arborem dici ab eodem Li-
gustrum. In eadem sententia est & Dioscorides libro primo ca-
pite centesimo & decimo quinto. Cuius interpretes Marcellus
Vergilius, uir, meo quidem iudicio, multæ lectionis, uariæque
eruditionis, fruticem esse dicit uulgarem & ubique paratum, nō
contemnendo argumento uilescere nobis quæ abundant, nasci-
que in sæpibus Maio mense cum floret: Autumno autem cum
maturescat baccis nigrescere. Quæ uerba mihi uidentur ad opi-
nionem Seruii propius accedere, qui lilium album esse dicit Li-
gustrum. Huc adde, quod apud Columellam quoque in hortis
herba est, cuius hi uersus sunt:

Extunc ne dispernat opes Corydonis Alexis,
Fer Calathis uiolam, & nigro permista ligustro
Balsama, & cætera.

Itaque uariantibus duorum summorum, trium non infimorum
sententijs, quem quisq; sequi malit, liberum est.

De uili certe ac uulgari, seu herbæ seu arboris flore, loqui-
tum Vergilium satis constat.

VII. Præterea duo nec tuta.) Verbis & re nonnihil uariatis
a Theocrito totum locum sumpsit, cuius in Comaste hæc sunt
uerba:

ἢ μάντοι λευκὰν δίδυματόκορον αἶγα φυλάσσω.
τὰρ με καὶ ἁμέγμωνων Θ' ἐριθakis ἁμελα
νόχρως
αἰτῆι καὶ δώσω οἱ, ὡτὶ τύμοι ἐνδιατρύπη.

Hoc nos paulo fusius in hunc modum:

Nunc tamen hanc posco bis foetam albamq; capellam,
Quam tibi iam toties Mermnonis Brithacis ultro
Filia deposcit nigrum pulcherrima corpus.
Et certe feret, & quod tantum quærit habebit,
Quandoquidem tu me multum spe fallis inani
Et tibi delitiæ sunt hæc ludibria nostri.

Non dissimilis admodum & in Cyclope locus est huiusmodi

τρίφο

τρεῖς δὲ τοὶ ἑνδεκα νεβρῶες,
πάσας ἅ μνοφόρως, καὶ σκύμνωσ τέσσαρας ἄρκτωρ,
ἀλλ' ἀφίκεν τὴν περὶ με, καὶ ἐξῆς οὐδὲν ἔλλαστορ.

Quod fere ad uerbum est:

Ter tres atq; duas foetas tibi nurrio ceruas,
Quatuor ursarum catulos. Quin utere mecum
Hos ad me ueniens, nec me minus ipsa tenebis.

VIII. Florentem cytifum.) τὸν κλίματα fecit, quam
figuram Latini gradationem uocant. Est autem locus ex The-
ocriti Ergatinis:

ἅ αἰξ δὲρ κύτισον, ὁ λύκος τὰρ αἶγα διώκει,
ἀγέραν τώροτρον, ἐγὼ δὲ ὕπνῳ τὴν μεμάνη
μαι.

Capra salax uiridem Cytifum, lupus ille capellam,
Incurium sequitur grus errabundus aratrum.
Te sequar, in te præcipuo feror ipse furore:

IX. Ah Corydon, Corydon.) Totus ad finem locus ex Cy-
clope Theocriti est, cuius uerba sunt:

ὦ κύκλω, κύκλω, πᾶσας φρένας ἐκπεπότῃσαι.
Δῖ' ἐν θῶν ταλάρως τε πλέκοις, καὶ θαλλὸν ἀ-
μώσαι

τοῖς ἄρμεσσι φέροισ, τάχα κεν πάλυ μάλλον ἔχεις
νῦν.

τὰρ παρ' ἐνὶ ἄμειλγε, & cætera.

Quod est fere:

O Cyclops, Cyclops, quæ te dementia cœpit,
Quam fuerat melius calathos contexere & alto:
Lanigeris ouibus in pabula sternere ramos,
Hanc mulge interea.

Porro quo concludit.

X. Inuenies alium.) In eodem loco est.

τί δ' ἐν φεύγοντα διώκεις,
ἐν γῆσσι γαλάτῃσιν ἴσως καὶ καλλίον' ἄλλω.

Quid enim sequeris fugientem.

Inuenies aliam, quæ sit formosior illa.

Hunc tamen locum in ipso Idyllio sic expressimus,

Quid enim fugientia captas

Gaudia? forte aliam quæ sit formosior illa

Inuenies Galatean, & cætera.

ARGUMENTVM.

Qui Bucolica scribit, in hoc incumbere debet, ne similes sint Eclogæ, quod hoc loco uides præstari a Vergilio. Nam prima habet beneficia Cæsaris in Vergilium collata. Secunda, conquestionem, quod parum apud Cæsarem sit gratus. Hæc autem lites continet & uiria.

ECLOGA III. PALAE-
MON, MENALCAS, DAMOETAS,

Palemon, Menalcas.

Dic mihi Damoeta cuius pecus an Melibœi? D.
Non, uerum Acgonis, nup̄ mihi tradidit Ae-
Infelix o semper ouis pecus, ipse Neæram (gō. Me.
Dum fouet, ac ne me sibi præferat illa, ueretur,
Hic alienus oucis custos bis mulget in hora.
Et succus pecori, & lac subducitur agnis. Da.

¶ Dic mihi Damoeta.) Exordium est amarum, quo eum mercenarium esse ostendit, & est exprobratio. ¶ Hic alienus.) Obijcit furtum & infidelitatem.

Obijcit libi-
dinem,

Parcius, ista uiris tamen obijcienda memento.

2. Nouimus & qui te, transversa tucntibus hircis,
Et quo (sed faciles Nymphæ risere) sacello. Me.
Tum credo, cum me arbustum uidere Myconis,
Atq; mala uites incidere falce nouellas. Da.

Aut hic ad ueteres fagos, cum Daphnidis arcum
Fregisti, & calamos, quæ tu peruerse Menalcas

Et

Et cum uidisti puero donata, dolebas.

Et si non aliqua nocuisses, mortuus esses. Me.

Quid domini facient, audent cum talia fures?

3 Non ego te uidi Damonis pessime caprum. Obijcit fures

¶ Nouimus & qui, & cætera.) Detrahitur, Fabio teste, libro nono, & est Sarcasmos. ¶ Tum credo.) Aliud obijcit crimen, ut suum dissoluat. ¶ Atq; mala uites.) Hoc loco miram habet Emphasim nouellas. Erat enim capitale uitium incidere uites maxime nouellas, & mala, inquit, falce ex affectu uentis male. Et si non aliqua.) Duæ sunt figuræ prouerbiales, quibus intemperantem atque impotentem rei cuiuspiam cupiditatem significamus. Vna est: Non capit somnum, nisi hoc aut illud fecerit. Altera hæc est: Et si non aliqua nocuisses, & cætera. ¶ Non ego te uidi.) Epiplexis est siue epitimesis, fit enim cum iurgamus aut coarguimus: Fures clamorem timent, significat enim hoc, cum omnis malefacti conscientia tum præcipue furti, ut hominem trepidum reddat ac lucifugam.

Excipere insidijs, multum latrante Lycisca?

Et cum clamarem, quò nunc se proripit ille?

Tityre coge pecus, tu post carecta latebas. Da.

4 An mihi cantando uictus non redderet ille.

Quem mea carminibus meruisset fistula caprum?

Si nescis meus ille caper fuit, & mihi Damon Repetitio.

Ipse fatebatur, sed reddere posse negabat. Me.

5 Cantando tu illum? aut unquam tibi fistula cera

iuncta fuit? non tu in triuijs indocte solebas

Stridenti miserum stipula disperdere carmen? Da.

6 Vis ergo inter nos, quid possit uterq; uicissim

A fertilitate
& ætate.

7 Experiamur? ego hanc uitulā, ne fortè recuses,
8 (Bis uenit ad mulctrā, binos alit ubere fœtus.)
Depono, tu dic mecum quo pignore certes. Me.

¶ An mihi cantando, & cætera.) Defensio est, confessio-
nem enim præcedit defensio, simul etiam ἀποφασίς uenit
stum schema. ¶ Cantando tu illum.) ΑΥΑΝΑΚΤΗΣΙΣ, id est,
indignatio cum eclipsi, simul & interrogatio, quæ frequentissī-
me est in ore iratorum, & hic locum habet ὑπὸ κρηίδι figura
Græca. Mos fuit apud ueteres, ut flebile quiddam cantarent ru-
fici in triuis, idq; in honorem raptæ Proserpinæ & Cæreris,
atq; huc allusit Vergilius, & in barbaros & in indoctos conue-
nit hic locus, qui quicquid faciunt, intempestiue agunt. ¶ Vis
ergo inter.) Occasio est certaminis, & ludus quo poeta copi-
am exercet.

Ratio.

9 De grege non ausim, quicquam deponere tecū,
Est mihi nanq; domi pater, est iniusta nouerca:
Bisq; die numerant ambo pecus, alter & hœdos
Verum id, quod multo tuteipse fatebere maius,
(Insanire libet quoniam) tibi pocula ponam
Fagina, cælatum diuini opus Alcimedontis
Lenta quibus torno facili superaddita uitis,
01 Diffusos hedera uestit pallente corymbos.
11 In medio duo signa, Conon: & quis fuit alter,
12 Descripsit radio totum, qui gentibus orbem,
Tempora quæ messor, quæ curuus arator haberet?
13 Nec dū illis labra admoui, sed cōdita seruo. Da.
14 Et nobis idem Alcimedon duo pocula fecit,

Plinius lib.
xviii. capite
xiiij.
Periphrasis.

E C L O G A I I I.

Et molli circum est ansas amplexus acantho.
 Orpheaq; in medio posuit, syluasq; sequentes,
 Nec dum illis labra admoui, sed condita seruo
 Si ad uitulā spectes, nihil ē quod pocula laudes. Me.
 Nunquam hodie effugies, ueniam quocunq; uocaris,
 Audiat hæc tantum, uel qui uenit, ecce Palæmon.
 Efficiam posthac ne quenquam uoce laceffas. Da.
 Quin age, si quid habes, in me mora non erit ulla.
 Nec quenquam fugio, tantum uicine Palæmon
 Sensibus hæc imis (res est non parua) reponas. Pal.

Laus est scul-
pturæ. Colla-
tio.

Petulantiam
reprehendit.
Liptores est,
& attentio.

¶ Est mihi nanque, & cætera.) Epitheton est nouercarum.
 Hinc nouercale odium, & est Aleosis seu Iliotheta, id est, aliter
 posita. ¶ Fagina cælatum.) Ab artifice tribuit illis dignita-
 tem. Diffusos hedera.) Argumentum a materia & forma.
 ¶ Orpheaq; in.) Vis eloquentiæ.

Dicite, quandoquidem in molli consedimus herba.
 Et nunc omnis ager, nunc omnis parturit arbos,
 Nunc frondent syluæ, nunc formosissimus annus.
 Incipe Damoëta, tu deinde sequere Menalca,
 Alternis dicetis: amant alterna Camœnæ. Da.

Copia per ex-
positionem.

Docilitas.

15 Ab Ioue principiū musæ, 16 Iouis omnia plena.
 Ille colit terras, illi mea carmina curæ.

17 Et me Phœbus amat: Phœbo sua semp apud me
 Munera sunt, lauri, et suaue rubens hyacinthus. Da.

Traductio.

18 Malo me Galatea petit, lasciuia puella.
 Et fugit ad salices, & se cupit ante uideri.

Petere malis
prouerbium
est.

B V

At mihi

Contentio.
Similitudo.

At mihi sese offert ultro meus ignis Amyntas,
Notior ut iam sit canibus non Delia nostris. Da.

19 Parta mea Veneri sunt munera, nanq; notavi
Ipse locum, aëriæ quò conguessere palumbes. Me.

Quod potui, puero sylvestri ex arbore lecta
20 Aurea mala decem misi, cras altera mittā. Da.
O quoties, & quæ nobis Galatea locuta est?

Ad deorum
aures perue-
nire.

21 Partē aliquā uēti diuūm referatis ad aures. Me.

¶ Nec quenquam fugio, & cætera.) Benevolentiam con-
ciliat a uicinitate. ¶ Et nunc omnis.) Descriptio temporis quo
& deliciae sunt in agris. ¶ Alternis dicetis. Nihil iucundum, nisi
quod uarietas commendat, & est adgressus ex Arato petitus.
¶ Munera sunt, lauri.) Hoc loco alludit Vergilius ad fabulam
quæ est de Apolline. Ouidius libro primo Metamorphoseos.

Liptotes.
Petitio.

Quid prodest quod me ipse animo nō spernis Amyn-
Si dum tu sectaris apros, ego retia seruo? (ta. Da.
Phyllida mitte mihi, meus est natalis Iola.

22 Cum faciā uitula pro frugibus, ipse uenito. Me.
Phyllida amo ante alias, nam me discedere fleuit.

Duplicatio.

Et longum formose uale, uale, inquit Iola. Da.

23 Triste lupo stabulis, maturis frugibus imbres,
Arboribus uenti, nobis Amaryllidis iræ. Me.

Dulce satis humor, depulsis arbutus hœdis,
Lenta salix fœto pecori, mihi solus Amyntas. Da.

Ab ætate &
habitudine
corporis.

Pollio amat nostram, quamuis sit rustica, musam.

Pierides uitulam lectori pascite uestro. Me.

Pollio & ipse facit noua carmina: pascite taurum,
Iam

Iam cornu petat, & pedibus qui spargat arenā. Da.
 Qui te Pollio amat, ueniat, quo te quoque gaudet:
 Mella fluant illi, ferat & rubus asper amomū. Me.
 Qui * Bauium non odit, amet tua carmina Meui.

* Dictus
 fuit hic Poe-
 ta Marcus
 Bauus, qui
 ut intestatur
 Eusebius in
 Cappadocia
 obiit.

¶ Triste lupus stabulis.) Paradiastole, & secundum ali-
 os figura est per Eclogam nominum. ¶ Pollio amat nostram.)
 Pollioni blanditur patrono, quem historiarum & Tragœdiarū
 scriptorem fuisse Horatius testatur. ¶ Iam cornu petat.) Aries
 cornibus lasciuiens, prouerbiū est. ¶ Qui Bauium.) Astys-
 mos, uide Parœmiam, cui ista arrident meis ne gaudear, sunt &
 hæc duo proueria; lungere uulpes & mulgere hircos, de repa-
 lam absurda, de hac urbanitate uide Quintilianum libro sexto.

Atq; idem iungat uulpeis, & mulgeat hircos. Da.
 Qui legitis flores, & humi nascentia fraga,
 Frigidus ô pueri fugite hinc, latet anguis in herba. Αγγροφί.
 Me. Parcite oues nimiū procedere inō bene ripæ
 Creditur, ipse aries etiam nunc uellera siccāt. Da.
 Tityre pascentes à flumine reijce capellas,
 24 Ipse, ubi tēpus erit, omneis in fonte lauabo. Me.
 Cogite oueis pueri, si lac præceperit æstus,
 Ut nuper, frustra pressabimus ubera palmis. Da.
 Eheu quā pingui macer est mihi taurus in aruo? πάθος.
 Idē amor exitiū est pecori, pecorisq; magistro. Me.
 25 His certe neq; amor causa est, uix ossibus hæret:
 Nescio quis teneros oculus mihi fascinat agnos. Da.
 Dic, quibus in terris (& eris mihi magnus Apollo)
 Treis pateat cœli spaciū non amplius ulnas. Me.

Dic,

Iudicium. Dic, quibus in terris inscripta nomina regum
Nascantur flores, & Phyllida solus habeto. **Pa.**
Non nostrum inter uos tantas componere lites,
Et uitula tu dignus, & hic, & quisquis amores
Allegoria. Aut metuet dulcis, aut experietur amarus.
Claudite iam riuos pueri, sat prata biberunt.

¶ Eheu quam pingui, & cætera.) Caussam maciei dicit, &
sic per transitum ostendit suum pecus esse pulchrum.
¶ Dic quibus in ter.) Relicto certamine proponunt ænigmata:

ANNOTATIONES EOBANI

Hessi, in Eclogam III.

¶ Dic mihi Damoeta.) Ad uerbum sumptus a Theocrito
Nomeo, qui & ipse sic incipit:

Εἰπέ μοι ὦ κορύδωρ τίν' ὅς αἱ βοῆς ἦρα φιλώνδα,
οὐκ ἀλλ' αἶγον, βοσκήν δέ μοι αὐτὰς ἔδωκεν.

Dic precor o Corydon cuium pecus? an ne Philonda

Non, uerum Ægonis, pascendum tradidit Ægon.

ij Nouimus & qui te transuersa tuentibus hircis.) Quintilianus libro undecimo capite secundo loquens de figuris uerborum, quæ per detractiōem fiunt, citat hunc locū, dicitq; similem illis figuratis esse, in quibus decenter uerbum aliquod pudoris gratia subtrahitur. Negat tamē recte aposiopisin dici posse, quā reticentiam interpretantur. Nam eam præcedenti capite figuram sententiarum facit. Locus est autem ex Hódæporis Theocriti obscœnus quidem intellectu, sed uerbis multo quam ille Græcus uerecundior. Nam hic pudoris gratia res turpis non nominatur, illic manifeste obijcitur.

hij Non ego te uidi Damonis pessime.) Theocriti in Hódæporis hi uersus sunt:

οὐκ ἄπ' τᾶς κρήνας σίτ' ἀμνίδες, οὐκ ἐσσηῖτε
τὸν μὲν τὰν σύριγγα πρόσθ' ἀντ' αὐτὰ κομάταρ.

Non a fonte meæ fugitis, quem nunc tenet, agnæ

Furatus nuper nostram Syringa Cometæ?

hij An mihi cantando.) Quintilianus libro nono capite secundo, inter uarios modos figurarum interrogationum, & hunc
ponit,

ANNOTAT. EOBANI HESS.

ponit, cum scilicet confessionem præcedit defensio, ut apud Vergilium, inquit, in Bucolicis dicenti:

Non ego te uidi Damonis pessime caprum

Excipere insidijs, occurritur.

An mihi cantando uictus non redderet ille?

v Cantando tu illum?) Theocritus in Hódæporis.

τὰν πῖαμ σύριγγα, τὴν δ' ὥκα δῶλε συβάστα

ἐκ τάσσω σύριγγα, τί δ' οὐκ ἔτι σὺν κορυδῶνι

ἀρξῆστοι καλάμας αὐλὸν πομπύσδεσ' ἔχοντα.

Quam Syringa mihi memoras dic serue Sybarta?

An tibi qua caneres fuit unquam fistula? Verum

Cur tibi cum calamo sit fistula facta palustri

Non satis est misero Coridona laceßere cantu?

vj Vis ergo inter nos.) Theocrit. in Bucoliastis Idyl. viij.

χρήσθης δ' ὦρ' ἐσιδ' εἶρ, χρήσθης κατὰ θῆνα ἄεθλον.

Quod est:

Vis igitur certamen obire & ponere pignus?

vij Ego hanc uitulam ne.) Ibidem Theocritus.

μόχον ἐγὼ θησῶ, τὴν δὲ θέξ' ἰσομάτορα ἄμνον,

Hunc ego depono uitulam, tu mollibus agnium

Velleribus similem pulchræ depone parenti.

vij Bis uenit ad mulctram.) Sumptum est ex Thyrside, hoc est, Idyl. I. Theocrit.

αἶγα τέ τοι δώσω διδυματοκόμης τρεῖς ἄμειλα
ξαι.

ἃ δὴ ἔχοισ' ἐρίφως ποταμέλξεσ' ἐς δύο πείλα
λας.

Hanc tibi dono

Capram, quæ duplici partu fœcunda quotannis,

Et licet emulso binos alat ubere fœtus

Bis tamen uberibus mulctram lactantibus implet.

ix De grege non ausim.) Theocrit. Idyl. viij. Bucoliastis.

οὐ θησῶ πόκα ἄμνον ἐπεὶ χαλεπὸς δ' ὁ παρ
τήρ' μευ

χ' ἃ μάτηρ, τὰ δὲ μᾶλ' πθέσσερα πάντ' ἀριθμεῖται

Quod est Latine

De gre

ANNOTAT. EOBANI HESS.

De grege non ausim quicquam deponere tecum,
Nam mihi difficilis pater est, & prouida mater,
Solis ad occasum numero pecus omne recensent.

X Diffusos hedera.) Ex primo Idyllio Theocriti totum hoc
de poculo sumptum est: Nam & ille de hedera sic:

τῷ πρὶ μὲν χεῖλη μαρῦε δ' ὑπόθι κιασὸς
κιασὸς ἐλιχρύσω κεκονισμένῳ, &c. nos ita.

Teretes, qui circumfuderit oras

Extantem folijs hedera flavo Heliochryso

Distinctam, quam serpit Helix lætissima circum, & cætera.

XI. Nec dum illis labra admoui.) Ex eodem Idyllio est,
ubi sic habetur.

οὐδὲ τίωω πετὶ χυλῶ ἐμὸν δίγερ, ἀλλ' εἴκησθ
ἀχραντόν, & cætera. Quod est.

Necdudum illi labra admoui, nec pocula quamuis

Hæc mea sunt tetigi, sed tantum condita seruo

Immaculata quidem, & cætera.

XII. In medio duo signa.) Non ut opinatur Seruius Cono-
nem illum præclarum Atheniensium ducem, sed insignem illum
Mathematicum, qui sub Ptolemæo uixit, de quo est apud Ca-
tullum in elegia Callimachi ab eodem uersa:

Omnia, qui magni dispexit sydera mundi, & c.

Et par-

Idem me ille Conon cœlesti numine uidit

(lo post:

E Beronicæo uertice Cæsariem.

Meminisse autem conuenit raro fieri, ut rusticis & pastoribus
sermo tribuatur de philosophis, alioqui magnis rebus, quas illi
non intelligant. Itaq; ut decorum personarum seruetur, fieri hæc
fere semper cum quadam excusatione: igitur adiecit.

XIII. Et quis fuit alter.) Eudoxum, inquit Seruius, aut Pto-
lemæum, aut Aratum significat, suum igitur decorum pastori
tribuit, qui cum uix unum nomen expresse, alterum non in-
uenerit, & cætera.

XIII. Et nobis idem Alci.) Irrisio est ex iteratione, non enim
ut landet pocula, sed ut si ad uitulam conferantur, uilia existi-
mentur. Quam figuram sumpsit, opinor, a Theocrito, apud
quem Idyllio octauo, cum dicat Menalcas depositurum se pi-
gnus fistulam nouem uocum, respondet Daphnis omnia fere,
quæ ille dixerat iterando, se quoq; habere talem fistulam, ac per
omnia similem, ut & hic Damœtas de poculis. Idyllio xviij.
Rem enim hic mutauit tantum.

XV. Ab

IN P. VERG. MARO. BVC.

XV. Ab Ioue princip.) Theocritus in Encomio Ptolemæ,

ἐκ δ' ἰὸς ἀρχόμεσθαι, καὶ εἰς διὰ λήγετε μοίῃσι.

Quod ad uerbum est:

Ab Ioue suscipite inq̃ Iouem concludite Musæ.

Sumptum est autem hoc principium ab Arato qui Phænomena sua sic orditur. Hinc & Statius:

Ab Ioue principium magno deducit Aratus.

Quod uero dicit:

XVI. Iouis omnia plena.) Catholica est sententia, quam ipse in sexto Æneidos fusiùs exequitur illo loco.

Principio cælum & terram camposq̃ liquentes

Spiritus intus alit, & cætera.

Cuius loci interpretationem uide apud Macrobiū super Homerum libro primo capite decimoquarto. Lucretius quoque idem dixit:

Iuppiter est quodcūque uides, quocūque moueris.

XVII. Et me Phœbus amat.) Theocritus in Hódæporis:

καί γὰρ ἐμὲ πῶς ὅλῳ φιλέει μέγα, καὶ καλὸν αὐτῷ.

κρίθ' ἐγὼ βόσκει, τὰ δὲ κάρνεα Δὴ ἐφέρεται.

Et me Phœbus amat multum, Phœbo mihi pinguis

Pascitur hic aries, dum Carneæ sacra propinquant.

XVIII. Malo me Galatea.) Ibidem Theocritus:

βάλλει καὶ μάλοισι δ' ἄϊπλον ἁ κλεάρισα.

τὰς αἶγας παρ' ἐλῶντα, καὶ ἅδ' ἔπειτα πρυλίσσεται.

Malis me Clearista petit, dum forte capellas

Propello, & suaues dulci canit ore susurros.

XIX. Parta meæ Veneri sunt mun.) Ibidem Theocritus:

μή γὰρ μὲν δώσω τὰ παρ' ἐνὶ αὐτῇ φάσασιν

ἐκ τῶς ἀρκεύθω καθελὼν, τῇ γὰρ ἐφίσεται.

Ipse meæ dominæ dabo munera grata palumbum

Ex hac Iunipero rapiens, nam confidet illic.

xx. Αἰρεῖται

IN P. VERG. MARO. BVC.

xx Aurea mala decem.) Theocritus in Comaste:

Ηνὶ δὲ τοι δέκα μᾶλα φέρω τὴν ὠθε καθήλογον,
Ὡ μ' ἐκέλευ καθελῆναι τὴν, ἡ γὰρ αὖριον ἄλλα τοι οἶσ' ὦ.

En uero hæc tibi mala decem, tua munera, porto

Arboribus decerpta illis, quibus ipsa uolebas,

Altera cras dabimus.

xxi Partem aliquam uenti diuum referatis.) Theocritus in Thalissijs:

καὶ ζανὸς ὦν θρόνον ἄγαγε φάμα, & c.

Cohæret uero cum eo quod præcedit, et est:

Me quoque Mu sæ

Multa quidem docuere, alti iam cognita fama

Ante thronum Iouis, & cætera.

xxij Cum faciam uitula pro frugibus.) Macrobius Saturni-
liorum libro tertio, capite secundo, inter multa, quibus locum
hunc exponit, hoc etiam addit: Vitulam Deam uocatam fuisse,
quæ præsit letitiæ. Vnde quidam, inquit, nomen eius animad-
uersum putant, quod potens sit uitæ tolerandæ. Inde huic Dex
pro frugibus sacra fieri dicuntur, quia frugibus uita humana to-
leratur. Vnde hoc esse animaduertimus, quod ait Vergilius:

Cum faciam Vitula pro frugibus ipse uenito.

Vt uitula dixerit pro uitulatione, quod nomen sacrificij est. Me
minèrimus tamen sic legendum:

Cum faciam uitula pro frugibus ipse uenito.

Id est, cum faciam rem diuinam, non oue, non capra, sed uitula
tanquam dicat, cum uitulam pro frugibus sacrificauero, quod
est, cum uitula rem diuinam fecero.

xxiij Triste lupus.) Simile est apud Theocritum Idyllio o-
ctauo.

Δένδρεσι μὲν χερσὶν φοβεσθὲν, κακὸν ὕδασι δ'
αἰχμὸς ὄρνισιν δ' ὑπὸ λαγῆ, ἀγροτέροις δὲ λίνῳ.

Arboribus mala pestis hyems, incommoda terræ

Ariditas, ceruis retia, fiscus auis.

Nam hoc loco Græcus poeta usus est Elegiaco carmine. Quod
nos quoque imitantes, ut oportuit, non omnino uerbum uerbo
reddidimus, contenti sensum explicasse.

xxiiij Ipse ubi tempus erit.) Theocritus in Hædæporis:

Αἴγες

IN P. VERG. MARO. BVC.

ἄλγε' ἐμαί' θαρσύνετε κερούχιδες, αὐτίον ὕμμεν
πάρε' ἐγὼ λουσῶ συβαρίτιδι. ὦ ἐνδοθι κρύανας.

Cornigeræ nunc ergo meæ sperate capellæ
Cras ego uos omnes Sybaritidis amne lauabo
Fontis, & cætera.

XXV. Vix ossibus hærent.) Theocritus in Nomeo:

τῆνας μὲν δῆτοι τὰς πόρτι. ὦ αὐτὰ λελεῖπται
τ' ὥσεία, μὴ πρῶκας σπίζετ' ὥσπερ ὁ τέτιξ.

Illius ipsa quidem superant uix ossa iuuentæ
Nunquid ut æstiuæ rorem sub sole Cicadæ
Aerium gelidas depascitur illa per herbas?

Fascinare autem uerbum quod priore uersu ponitur, a græco est
βασκαίνειν, hoc est, inuidere, ut autor est Gellius libro
Noctium Atticarum decimo sexto capite duodecimo, quoniam
ex inuidia quempiam fascinemus, id est, præstringamus oculos,
hoc enim fere fascinare est. In qua sententia est & Petrus Mosel
lanus, hunc locum Gellianum explicans, uir ut in uita olim sum
ma mihi coniunctus amicitia, sic nunc quoque omni honorificen
tissimæ recordationis officio ac pietate prosequendus, & ut ne
quid priuatis adfectibus indulgeam, quantum eo uiro amisso re
cta studia, hoc tempore maxime periclitantia, præsidium amise
rint, & docti omnes sentiunt, & superuacaneum est queri, quādo
querelis talium rerum, adeo nihil proficitur, ut etiam ingratae
sint. Sed ut redeam eo, unde digressus sum, non uidetur id signifi
catū huic loco conuenire sed potius id esse fascinare, spiritu quo
dam noxio ex oculis alienis in corpus eius qui fascinetur pene
trante, ipsumque male affici, & ceu morbo quodam consumi, ac
tabescere, & hoc est quod dicit:

Oculus mihi fascinat agnos, & cætera.

De qua re longior esse non uolui, quod sciam eam rem ab alijs
multis etiam commentarijs traditam. Vide infra;

Dum rore cicadæ, & cætera.

ARGVMENTVM.

Asinius Pollio ductor Germanici exercitus, qui cum post Sa
lonas Dalmatiæ ciuitatem meruisset lauream, deinde & ade
ptus fuisset consulatum, eodem anno filium suscepit, cui nunc
Vergilius scribit Genethliacon, & miro artificio transtulit Po
eta argumentum a Pollionis filio ad laudem temporum seu im
perij Augusti, quo imperante, plane rediret aureum quoddam
C seculum,

ECLOGA IIII.

seculum, dum scilicet quiescerent a bellis, undique omnia florent optimæq; artes, & honos esset ingenijs, plurimum possent & apud principem & in republica, qui optimi erant.

ECLOGA IIII.

POLLIO.

Inuocatio cū
propositione
Ad carmina
Sybillæ allu-
dit.

Sicelides Musæ paulo maiora canamus:
Non omnes arbusta iuuant, humilesq; miricæ,

Sic animus syluas, syluæ sint consule dignæ.

Vltima Cumæi uenit iam carminis ætas.

Magnus ab integro seclorum nascitur ordo.

Iam redit & uirgo, redeunt Saturnia regna:

Iam noua progenies cœlo demittitur alto.

Ἀπὸ Σόφῆ

Tu modo nascenti puero, quo ferrea primum

(Sicelides Musæ, & cætera.) Deprecatur errorem si sublimius quam pastoria res requirit, canat, & a Bucolica humilitate Musas inuocat. (Magnus ab integro.) Temporum felicitas ad imperatoris laudem pertinet.

Conductica-
tio.

Desinet, ac toto surget gens aurea mundo.

Castæ faue Lucina, tuus iam regnat Apollo.

Teq; adeo decus hoc æui, te consule inibit

Pollio, & incipient magni procedere menses.

Te duce, si qua manent sceleris uestigia nostri,

Irrita perpetua soluent formidine terras.

Ille d'ũ uitam accipiet, diuisq; uidebit

Permixtos heroas, & ipse uidebitur illis:

Pacatumq; reget patrijs uirtutibus orbem.

At tibi

At tibi prima puer nullo munuscula cultu,
Errantes hederas passim cum baccare tellus,
Mixtaq; ridenti colocasia fundet acantho.
Ipse lacte domum referent distenta capelle
Vbera, nec magnos metuent armenta leones.
Ipsa tibi blandos fundent cunabula flores.
Occidet & serpens, & fallax herba ueneni
Occidet, Assyrium uulgo nascetur Amomum.

Vertit sermo
nem ad pue-
rum. Allusio
ad aureum se-
culum.

Adolescentia

At simul heroum laudes, & facta parentis
Iam legere, & quæ sit poteris cognoscere uirtus,
Molli paulatim flauescet campus arista,
Incultisq; rubens pendebit sentibus uua.
Et duræ quercus sudabunt roscida mella.
Pauca tamen suberunt priscae uestigia fraudis,
Quæ tentare Tethym ratibus, quæ cingere muris

Copia,
Occupatio,
Expositio
per congeri-
m.

¶ Quæ tentare Tethym.) Specialia pro generalibus ponit.

Oppida, quæ iubeant telluri infundere sulcos.
Alter erit tum Tiphys, & altera quæ uehat Argo
Delectos heroas: erunt etiam altera bella.
Atq; iterum ad Troiam magnus mittetur Achilles.

Iuuentus

Hinc ubi iam firmata uirum te fecerit ætas,
Cedet & ipse mari uector, nec nautica pinus
Mutabit merces: omnis feret omnia tellus.
Non rastros patietur humus, non uinea falcem,
Robustus quoque iam tauris iuga soluet arator.

Copia

E C L O G A I I I I .

- Nec uarios discet mentiri lana colores.
 Ipse sed in pratis aries iam suaue rubenti
- Hyppallage.** Murice, iam croceo mutabit uellera luto.
 Sponte sua sandyx pascentis uestiet agnos.
- Peroratio.** Talia secla suis dixerunt currite fufis
 Concordes stabili fatorum numine Parcae.
- Exhortatio
ad Augustū.** Aggredere ô magnos (aderit iam tempus) honores
 Chara deūm soboles, magnum Iouis incrementum
- A toto ad
partes.** Aspice conuexo nutantem pondere mundum,
 Terrasq; tractusq; maris, cœlumq; profundum
 Aspice uenturo latentur ut omnia seculo.
- Exclamatio.** O mihi tam longe maneat pars ultima uitæ,
 Spiritus & quantum sat erit tua dicere facta:
- Ab exemplis
amplificat, et
est exagger-
ratio.** Non me carminibus uincet nec Thracius Orpheus,
 Nec Linus: huic mater quàmuis, atq; huic pater ad-
 Orpheū Calliopea, Lino formosus Apollo. (sit.
- Πλοκή,
id est, retra-
ctio uel impli-
catio.** Pan etiam Arcadia mecum si iudice certet,
 Pan etiam Arcadia dicat se iudice uictum.
 Incipe parue puer risu cognoscere matrem.
 Matri longa decem tulerunt fastidia menses.
 2 Incipe parue puer, qui non risere parentes
 Nec Deus hunc mensa, dea nec dignata cubili est.

IN ECLOGAM IIII. AN-

notationes Eobani

Hesli.

vij. Sico

vij. Sicelides Musæ paulo maiora canamus.

Huius Eclogæ argumentum tale fere est: Asinius Pollio, orator insignis, & sub Augusto dux Germanici exercitus, post captas a se in Dalmatia Salonas urbem, cum triumphasset ad Consulatum est euectus, paulo post filium genuit, quem a captis Salonis, satis arroganti, ut tum ferebant mores, appellatione, Salonium nominavit. Huic recens nato in gratiam patris, cum potens apud Augustum esset, & cum primis Poetæ ingenium admiraretur, foueretq;, Genethliacon decantat hac Ecloga, quæ ex magna parte est allegorica: quod ipsum tamen apud hunc Poetam in hoc quidem carmine, nec passim nec nusquam fieri observandum est, simulq; Augusti, Pollionis, & pueri Salonini laudationes continet. In cuius prima parte hoc observandum est, quod quæ de aduentu & natiuitate CHRISTI, Sybillæ quædam maxime Cumæa prædixerant, ut Augustinus, Lactantius, Eusebius, & cæteri meminere, Poeta eius Theologiæ ignarus, felicitati imperij Augusti adscribit. Primo igitur argumenti grauitatem excusat, quod eo paulo sublimiori huius coactus sit, quam permittat pastoralium sermonum simplicitas. Cum id minime uideat fecisse Theocritum, quem imitatur, qui tamen & ipse quoque laudes fortium uirorum celebrat, simpliciter tamen & sine omni figura perpetuo id agit. Quod cum huius nostro haud quaquam propter argumenti, cui seruire coactus est, sublimitatem permitteretur, hanc Eclogam sicut alias quoque duas summa cum modestia, metuens scilicet ne parum rusticæ uiderentur, honesta confessione præmunir dicens:

Sicelides Musæ, & cætera.

Multa præterea fuerant in hac commentarios scripturo adnotanda circa uoces, figuras & sententias, quod quia nequaquam institimus, & tantum polliciti sumus locos Theocriticos & quosdam etiam & a doctis observatos & observari dignos indicare adijciam eum, qui in fine est huius Eclogæ.

ij. Incipe parue puer, & cætera.) Nota est Seruij in hunc locum fabulosa expositio. Quintilianus certe libro nono capite tertio sic exponit: Ex illis, qui non risere, nec hunc dignatus Deus nec dignata dea, ut numero plurali singularis figurate subiungatur. Quid uero significet Deum dignari mensa, & deam cubili aliquem, Politianus docet, per deum Genium, per deam Iunonem intelligendam esse, probans aliquot exemplis: nam singuli Genij, singulæque Iunones singulis hominibus attribuuntur. Genio mensa, Iunoni cubile seu lectus conuenit, habes apud Po-

ARGUMENTVM.

Poeta deflet mortem Iulij Cæsaris tribus & uiginti uulne-
ribus in senatu a Bruto & Cassio confossi, idq; sub persona Da-
phnidis, quem fingit Theocritus defleri a Thyrside pastore, huc
imitatus est Vergilius in hac Ecloga.

ECLOGA V. DAPHNIS

Menalcas, Mopsus.

C Vr nõ Mopse, boni quoniã conuenimus ambo,
Tu calamos inflare leueis, ego dicere uersus,
Hic corylis mistas inter consedimus ulmos? Mo.
Tu maior: tibi me est æquum parẽre Menalca.
Siue sub incertas Zephyris motantibus umbras,
Siue antro potius succedimus, aspice ut antrum
Syluestris raris sparsit * labrusca racemis. Me.
Montibus in nostris solus tibi certet Amyntas. Mo.

Commenda-
tio antri.

¶ Tu calamos inflare.) Figura est per præpositionem qua
si in calamos. **¶** Tu maior.) Ab ætate atque adeo ab æquo.
Vfus hic foeminino genere, qui genere neutro plurali nume-
ro dixit in Culice: Densaq; uirgultis sparsit labrusca racemis.

In arrogan-
tes. Argumẽ-
ta cãtilenarũ
* Vide
Iustinum.

Quid, si idẽ certet Phœbum superare canendo? Me.
Incipe Mopse prior, si quos aut Phyllidis igneis,
Aut Alconis habes laudes, aut iurgia * Codri.

Incipe

Incipe, pascentes seruabit Tityrus hœdos. Mo.

2 Imò hæc in uiridi nuper quæ cortice fagi
Carmina descripsi, & modulans alterna notauì,
Experiar: tu deinde iubeto certet Amyntas. Me.

Lenta salix quantum pallenti cedit oliuæ,
Puniceis humilis quantum saliunca rosetis,
Iudicio nostro tantum tibi cedit Amyntas.

Comparatio
Bucolica.

Sed tu desine plura puer, successimus antro. Mo.

3 Extinctum Nymphæ crudeli funere Daphnim
Flebant, uos Coryli testes, & flumina Nymphis,
Cum complexa sui corpus miserabile nati,
Atque deos, atque astra uocat crudelia mater.
Non ulli pastos illis egere diebus

Propositio.

Hypoty-
posis.

4 Frigida Daphni boues ad flumina, nulla neque
amnem

Libauit quadrupes, nec graminis attigit herbam.
Daphni tuum pœnos etiam ingemuisse leones

5 Interitum, montesq; feri, syluæq; loquuntur.
Daphnis & Armenias curru subiungere tigres
Instituit: Daphnis thyasos inducere Baccho,
Et folijs lentas intexere mollibus hastas.

Gesta.

6 Vitis ut arboribus decori est, ut uitibus uux,
Vt gregibus tauri, segetes ut pinguibus aruis,
Tu decus omne tuis, postquam te fata tulerunt,
Ipse Pales agros, atque ipse reliquit Apollo.

Comparatio
nes Bucolicæ

Copia. Grandia sæpe quibus mandauimus ordea sulcis,
Infelix lolium, & steriles dominantur auenæ.
Pro molli uiola, pro purpureo narcisso,

*Seruius, Carduus, & spinis surgit * paliurus acutis.
herbam: The Spargite humum folijs, inducite fontibus umbras
ocritus, fru- Pastores: mandat fieri sibi talia Daphnis.
tiecm: Plini- Et tumulum facite, & tumulo superaddite carmen,
us, arborem Daphnis ego in syluis, hinc usque ad sydera notus,
esse dicit. Formosi pecoris custos, formosior ipse. Me.
Epitaphium
Daphnidis.
Comparatio.

7 Tale tuum carmen nobis diuine poëta,
Quale sopor fessis in gramine, quale per æstum
Dulcis aquæ saliente sitim restinguere riuo.
Nec calamis solum æquiparas, sed uoce magistrum.

8 Fortunate puer, tu nunc eris alter ab illo.
Nos tamen hæc quocunq; modo tibi nostra uicissim
Dicemus, Daphnimq; tuum tollemus ad astra,
Daphnim ad astra feremus, amauit nos quoque Daphnis. Mo.

Conduplica-
tio.
Publici ho-
nores.

An quicquam nobis tali sit munere maius?
Et puer ipse fuit cantari dignus, & ista
Iampridem Stimichon laudauit carmina nobis. Me.

Clausula:

Candidus insuetum miratur limen Olympi,
Sub pedibusq; uidet nubes, & sydera Daphnis.
Ergo alacris syluas, & cætera rura uoluptas,
Panaq; pastoresq; tenet, Dryadesq; puellas.

E C L O G A V.

¶ Tale tuum carmen.) Commendatio carminis.
 ¶ Iampridem Stimichon.) Ad extenuationem hæc laus refertur.

Nec lupo insidias pecori, nec retia cervis
 Vlla dolum meditantur: amat bonus oia Daphnis.
 Ipsi latitia uoces ad sydera iactant

Repetitio:

Intonsi montes: ipsæ iam carmina rupes,
 Ipsa sonant arbusta, deus deus ille Menalca.
 Sis bonus ô felixq; tuis. en quatuor aras:

Επιφώνησ
 μα.
 Inuocatio:

Ecce duas tibi Daphni, duoq; altaria Phœbo.

9 Pocula bina nouo spumantia lacte quotannis,
 Craterasq; duos statuam tibi pinguis oliui:

10 Et multo in primis hilarans conuiuia Baccho.
 Ante focum, si frigus erit: si messis, in umbra.

Vina nouum fundam calathis aruisia nectar.

Cantabunt mihi Damœtas, & Liëtius Aegon.

Saltanteis satyros imitabitur Alphesibœus.

Hæc tibi semper erunt, & cum solennia uota.

11 Reddemus Nymphis, & cū lustrabimus agros.

Dum iuga montis aper, fluuios dum piscis amabit,

12 Dumq; thymo pascentur apes, dum rore cicadae,

Semper honos, nomenq; tuum, laudesq; manebunt.

Vt Baccho, Cereriq; sic tibi uota quotannis

13 Agricola facient, damnabis tu quoq; uotis. Mo.

Quæ tibi, quæ tali reddam pro carmine dona?

Πλοκή.

C v

¶ Ipsa

ANNO. EOB. HESS. ECL. V.

¶ Ipsa sonant arbuta, & cætera.) Congeminatio facit uehementem affirmationem. ¶ Hæc tibi semper.) Peroratio a tempore, a circumstantijs, a necessarijs, alias sæpe ab impossibilibus.

Comparatio
nas Bucolicæ

Nam neque me tantum uenientis sibilus austri,
Nec percussa iuuant fluctu tam littora, nec quæ
Saxosas inter decurrunt flumina ualles.

Me.

Commenda-
tio.

Hac te nos fragili donabimus ante cicuta.
Hac nos, formosum Corydon ardebat Alexin:
Hac eadem docuit, cuium pecus, an Melibœi?

Mo.

Remune-
ratio.

At tu sume pedum, quod me cum sæpe rogaret,
Non tulit Antigènes: & erat tum dignus amari,
Formosum paribus nodis, atque ære Menalca.

IN ECLOGAM V. AN- notationes Eobani Hessi.

I. Cur non Mopse boni quoniam conuenimus ambo.

DVo amici pastores hac Ecloga introducuntur, alterna-
tim laudantes, cedentesque: qua ex re occasionem ca-
pat Poeta scribendi Epitaphion, quod omnino ἀλλήγορι-
κῶς accipiendum est, uel Iulio Cæsari paulo ante quam hæc
scriberet Romæ in senatu interfecto, quod ipsius argumenti ma-
teria satis uidetur indicare: uel Quintilio cognato suo, ut ait Ser-
uius, cuius mortem immoderate lugebat, qua de re elegans est
carmen Horatii primo Odarum: uel fratri Flacco, cuius imma-
turum obitum sub nomine Daphnidis deplorat. In quam senten-
tiam extat illud peruulgatum, uerum ἀδελφόν:

Tristia fara tui dum fles in Daphnide Flacci
Dote Maro, fratrem dijs immortalibus æquas.

Verum

IN P. VERG. MARO. BVC.

Verum in re dubia parum refert quam quisque sequatur opinionem, hoc maxime loco, qui citra omnem iacturam uel ueritatis rei, uel sententiæ carminis potest uenire in contentionem. Meam tamen sententiam, si quis requirat, eam esse sciat, quæ illis assentiatur, qui Iulium Cæsare potius, quam quemuis alium hic intelligendum existimant. Nam & crudeli funere interemptum dicit, & Armenias tigres curru iunxisse, hoc est, Liberi patris sacra instituisse Cæsar dicitur, & ἀποθέωσις facit, & diuinos illi honores decernit, quæ omnia satis constat de Cæsare dici uerius, quam de alio quouis posse.

II. Imo hæc in uiridi.) Theocritus in Thalysijs.

ὅς κ' φίλῳ εἴτοι ἀρέσκει
τῷ δ' ὅ, τι πρῶν ἐν ὄρεϊ δ' μελυσθῆναι ἐξεπὸν ἄλφ.

Cognosce igitur si forte placebunt

Carmina, quæ patrio iamdudum in monte coegi.

Vergilium imitatus est T. Calphurnius sic:

Sed quæ nam sacra descripta est pagina fago,

Quam modo nescio quis properanti falce notauit.

III. Extinctum Nymphæ.) Ex primo Theocriti immutato, nonnihil argumento sumptus est locus, sed uarie tamen etiam ex alijs mixtus.

Nam quod ait:

III. Nulla neque amnem libauit.) Ex Nomæo eiusdem est, in quo hic est uersus:

ἢ μάιν' ὅσ' αἶγες, καὶ οὐκέτι λῶντι νέμεσθαι.

Nempe satis miseræ, namq; ultra pascere nolunt.

Quod ipsum alibi copiosius uertimus, sic:

Nempe satis miseræ, desiderio illius ægræ

Gramina non carpunt, nec pabula nota requirunt.

V. Daphni tuum pœnos etiam.) Theocritus in Thyrside.

τῆνον μὰρ θῶες, τῆνον λύκοι ὠρύσαντο,

τῆνον χ' ὠκὸς συμοῖο λέων ἀνέκλαυσε θανόντα.

Illum omnes fleuere feræ, fleuere lupi q;

Pantheræq; nec illius impia flentes

Funera syluestres ignorauere leones.

VI. Vitis ut arboribus.) Theocritus Idyllio octauo.

τὰ δ' εὖ

ANNOTAT. EOBANI HESS.

τᾷ δρυΐταϊ βαλάνοι κόσμῳ τὰ μάλιδι μᾶ-
λα.

τὰ βοΐ δ' ἄ μόνῳ: ἔδ' βωκόλῳ αἰεδοὺς αὐτῇ.

Illicibus glandes, poma sunt poma decori,

Taurorum vituli, pastorum gloria tauri.

vij. Tale tuum carmen nobis.) Theocritus in Thyrside, seu Idyllio primo.

ἄδιον ὦ πριμὰρ δ' πεὸν μέλῳ ἢ δ' καταχέει

τῆρ ἅπ' τᾶς πέτρης καταλείβει Δ' ὑπόθεμ' ὕδωρ.

Tale tuum carmen nostræ iucundius auri,

Quam quæ præcipitans alta de rupe suavi

Murmurat unde sono.

viii. Nec calamis solum æquiparas.) Videtur de Theocrito dicere ac seipso, quasi se futurum ab eo secundum.

ix. Pocula bina nouo spumantia. Theocritus in Hodoepor-
ris,

στασῶ δὲ κρητῆρα μέγαρ λευκοῖο γάλακτῳ.

ταῖς νύμφαις στασῶ δὲ καὶ ἄδ' ἑῷ ἄλλοι ἐλαίῳ.

Ipse nouem statuam magnum cratera camœnis

Lacte redundantem niueo, iuxtaq; reponam

Mox alium prædulci olei liquamine plenum.

Et mox:

στασῶ δ' οὐκτῶ μὲν γαυλῶς ἔδ' πανί γάλακτος.

Οὐκτῶ δὲ σκαφίδας μέλιτ' ὡλέα κηρί' ἐ-
χοί(α).

In ipso Idyllio a nobis uerso sic:

Bis quatuor inde.

Constituam situlas magno libamina Pani

Lacte mero plenās, totidem plenos redolenti

Melle scyphos, plenumque fauorum nectar habentes.

x. Et multo in primis.) Totus hic locus est apud Theocri-
tum in Thalysijs, hoc est, Idyllio septimo.

τὸν πῆλεατικὸν οἶνον ἅπ' κρητῆρ' ἀφυζῶ,

πάς περὶ κεκλιμένῳ: κύαμον δὲ τις ἐν περὶ

φρυξί.

IN P. VERG. MARO. BVC.

χ' ἄσιβας ἑοσφίη πεπυκασμένα: ἔς' ὤλῳ πᾶχυ
 κνύζατ', ἄσφοδ' ἔλω τέ πλυγνάμπῳ τέ συλίνῳ
 καὶ πίομαι μαλακῶς μεμνημένῳ ἀγεάνας
 αὐτᾶσιν κυλίκεσσι καὶ ἔς τρύγα (κτλ.).

χρλθ' ἐρείδωρ.

αὐλησέυντι δέ μοι δύο πρίμλνες, φε μὲν, ἄχαρος
 νεύει:

ἔις δὲ λυκωπίταρ, & cætera.

Quod nos ita totum ipsum Idyllion uertentes expressimus.

Inde hæc uina bibam pateris Pteleatica plenis

Ante focum residens, aliquis mihi grata fabarum

Segmina defocijs calido torrebit in igne.

Lectus erit uero uarijs densissimus herbis

Cnysaq; Asphodeloq; reflexibiliq; Selino.

Molliter ipse bibam chari memor Ageanactis,

Euacuans plenos toto crateras Iaccho,

Donec in allapsis immergam fecibus ora.

Pastores duo cantabunt, quorum hic sit Acharnan.

Ille Lycoperes.

xj. ¶ Et cum lustrabimus agros.) Macrobij ex III. Satur-
 naliū capite v. hæc sunt uerba: Ambarualis hostia est, ut ait Fe-
 stus Pompeius quæ rei diuinæ causâ circum arua ducitur ab ijs,
 qui pro frugibus faciunt, huius artificij mentionem habet Vergi-
 lius in Bucolicis, ubi de Apotheosi Daphnidis loquitur. Hæc ti-
 bi semper erunt & cum s. u. Red. Nymph. & cum lustr. agros. V-
 bi lustrare signi. circuire: hinc enim uidelicet & nomen hostiæ ac-
 quisitum, ab ambiendis aruīs. Sed & in Georgicon libro primo:

Terq; nouas circum felix eat hostia fruges.

xij. Damnabis tu quoque uotis.) Idem Macrobius eodem li-
 bro capite xj. citans illum locum ex quinto Æneidos:

Vobis lætus ego hoc candentem in littore taurum

Constituam ante aras uoti reus, & cætera.

Reus, inquit, uoti uocatur, qui suscepto uoto se numinibus obli-
 gat. Damnatus autem, qui promissa uota iam soluit.

xij. Dum rore cicadæ.) Rore pasci cicadas adnotatum su-
 pra est ex Theocriti Nomeo ibi:

Vix ossibus hærent.

Μὴ πρῶκας σίτιζετῃ ὥσπερ ὁ τέτιξ.

Nunquid

ANNO. EOBÆ. HESS. ECLO VI.

Nunquid rorem depascitur ut Cicada?
Hic adiiciendum quod Plinius Nat. histor. libro XI. capite uicesimo sexto. Quidam illis aculeatum ait esse in pectore, quo rorem lambant, & excitatæ, inquit, cum subuolant, humorem reddunt, quod solum argumentum est rore easdem uesci.

ARGUMENTVM.

Hæc Ecloga scripta est in honorem Vari, cæterum continet executionem sectæ Epicuræ, quam didicerat Vergilius una cum Varo a Sirone, sub cuius persona Silenum inducit. Porro insignem locum habes in hac Ecloga, descriptionem Sileni, Epicuræ & uoluptuariæ uitæ, cuius omnis ratio in computationibus, somno, amoribus & cantu consistebat, de hoc Sileno plura Dioscorus Siculus in quinto narrat, tradens hunc Bacchi studiorum formatorem fuisse.

Inscriptio huius Eclogæ in Romano codice ad hunc modum habet, Faunorum, Satyrorum & syluanorum delectatio.

ECLOGA VI.

Silenus.

Prima Siracusio dignata est ludere uersu
Nostra, nec erubuit syluas habitare Thalia.
Cum canerem reges, & prælia, Cynthia aurem
Vellit, & admouit: pastorem Tythire, pingues
Cum canerem reges, & cætera.) Pars attentionis, aurem uellere prouerbum est.
Pascere oportet oues, deductum dicere carmen.
Nunc ego (namq; super tibi erūt qui dicere laudes
* Vare tuas cupiant, & tristia condere bella)
Agrestem tenui meditabor arundine musam.
Non iniussa cano, si quis tamen hæc quoq; si quis
Captus amore leget, te nostræ Vare miricæ,
Te nemus omne canet: nec Phœbo gratior ulla est,

Quam

* Varū hunc putant eundem fuisse, quem Horatius Variū appellat.
Attentionis pars.

ΑΠΟΣΡΟΦΗ

Quàm sibi quæ Vari præscripsit pagina nomen.
 Pergite Pierides. Chromis & Mnasyllus in antro
 Silenum pueri somno uidere iacentem,
 Inflatam hesternò uenas, ut semper, Iaccho.
 Serta procul tantum capiti delapsa iacebant:
 Et grauis attrita pendebat cantharus ansa.
 Aggressi (nam sæpe senex spe carminis ambos
 Luserat) iniiciunt ipsis ex uincula fertis.
 Addit se sociam, timidisq; superuenit Aegle,
 Aegle Naiadum pulcherrima: iamq; uidenti
 Sanguineis frontem moris, & tempora pingit.
 Ille dolum ridens, quò uincula nectitis? inquit.
 Soluite me pueri, satis est potuisse uideri.

Inuocatio.
 Figura per ac-
 cusatum.

Παλινος
 γία,
 id est, regres-
 so.

¶ Non iniussa, & cætera.) Obiectionem diluit, & se infi-
 nuat. ¶ Et grauis attrita.) Cantharus Libero patri tribui-
 tur, sicut Cyphus Herculi, Carchesium Ioui. ¶ Aegle Naia-
 dum.) Aegle, id est, splendor, ideo addit pulcherrimam Nym-
 pham, ut plenam sectam Epicureorum exequatur.
 ¶ Sanguineis frontem.) Vide prouerbiū: Os sublinire.

Carmina quæ uultis cognoscite, carmina uobis,
 Huic aliud mercedis erit, simul incipit ipse.

Minatur sta-
 prum.

Tum uero in numerum Faunosq; ferasq; uideres
 Ludere tum rigidas motare cacumina quercus.
 Nec tantum Phœbo gaudet Parnassia rupes:
 Nec tantum Rhodope miratur & Ismarus Orphea.
 Quantum omnis mundus gaudet cantante Sileno.

Similitudo

Nanque

E C L O G A VI.

Πολυούνη
τορ.
Allusio ad
Chaos.

Nanque canebat, uti magnum per inane coacta
Semina, terrarumq; animæq; marisq; fuissent,
Et liquidi simul ignis: ut his exordia primis
Omnia, & ipse tener mundi concreuerit orbis.
Tum durare solum, & discludere Nerea ponto
Cœperit, & rerum paulatim sumere formas.
Iamq; nouum terræ stupeant lucescere solem,
Altius atq; cadant summotis nubibus imbres,
Incipiant sylvæ cum primum surgere, cumq;
Rara per ignotos errent animalia montes.

¶ Huic aliud mercedis.) Obserua hoc loco castitatem Po-
etæ, nam his uerbis interminatur sese uitiaturum Nympham.

¶ Et liquidi simul.) Allusio ad opinionem Epicuri, qui duo po-
nebat principia: Corpus & inane, omne enim quod est, aut con-
tinet, aut continetur. Corpus uoluit esse ἄτομους, id est, qual-
dam minutissimas partes, quæ sectionem non recipiunt. Inane ue-
ro esse uoluit spacium, in quo sunt ἄτομοί. Ex his quatuor ele-
menta creari uolunt, ignem, aerem, aquam & terram.

Hinc lapides Pyrrhæ iactos Saturnia regna.
Caucaseasq; refert uolucres furtumq; Promethei.
His adiungit Hylam, nautæ quo fonte relictum
Clamassent, ut littus Hyla, Hyla omne sonaret.

Et fortunatam, si nunquam armenta fuissent,
Pasiphaën niuei solatur amore iuueni.
Ah uirgo infelix, quæ te dementia cœpit?
Præetides implerunt falsis mugitibus agros,
At non tam turpes pecudum tamen ulla secuta est

Concl.

P. VERG. MARO. BVC.

Concubitus, quàmuis collo timuisset aratrum,
 Et saepe in leui quæsisset cornua fronte.
 Ah uero infelix, tu nunc in montibus erras,
 Ille latus niueum molli fultus hyacintho
 Ilice sub nigra pallentes ruminat herbas,
 Aut aliquã in magno seqtur grege: claudite Nymphæ
 Dictæe, Nymphæ nemorum iam claudite saltus.
 Si qua fortè ferant oculis sese obuia nostris
 Errabunda bouis uestigia, forsitan illum
 Aut herba captum uiridi, aut armenta secutum
 Perducant aliquæ stabula ad Cortynia uacca.

Hypotypo-
 sis.

¶ Hinc lapides, & cætera.) Quia per hanc totam Eclo-
 gam Poeta opinionem Epicuri tangit, ideo & hoc loco a rebus
 physicis ad fabulas uenit, ut simul uoluptatem immisceat.

¶ Ah uirgo infelix.) Pathos, & sumit pastorale argumentum
 a fabula Pasiphaes. ¶ Aut aliquam in,) Auersio, & sunt
 uerba Pasiphaes quærentis taurum. ¶ Perducant aliquæ.)
 Abijt & taurus in syluam, prouerbium.

Tum canit, Hesperidum miratam mala puellam.

Transgressio

4 Tum Phaëtoniadas musco circumdat amaræ
 Corticis, atque solo proceras erigit alnos.

Laus Poeta-
 rum Galli.

Tum canit, errantem Permessi ad flumina Gallum,
 Aonas in montes ut duxerit una sororum,

Descriptio.

Vtque uiro Phœbi chorus assurrexerit omnis,

Vt Linus hac illi diuino carmine pastor,

Floribus atque apio crines ornatus amaro,

Dixerit, hos tibi dant calamos, en accipe, musæ:

D. A screo

E C L O G A VI.

Tapinosis.

Ascreo quos ante seni, quibus ille solebat
 Cantando rigidas deducere montibus ornos.
 His tibi Crinæi nemoris dicatur origo.
 Ne quis sit lucus, quo se plus iactet Apollo.
 Quid loquar? aut Scyllam Nisi, quam fama secuta est
 Candida succinctam latrantibus inguina monstris,
 Dulichias uexasse rates? & gurgite in alto
 Ah timidos nautas canibus lacerasse marinis.
 Aut ut mutatos Terei narrauerit artus?
 Quas illi Philomela dapes, quæ dona pararit?
 Quo cursu deserta petiuerit? & quibus antè.
 Infelix sua tecta superuolitauerit alis?
 Omnia quæ Phœbo quondam meditante beatus
 Audijt Eurotas, iussitq; ediscere lauros.
¶ Quid loquar.) Euitata Charybdi in Scyllam incidi.
¶ Ah timidos nautas.) Commiseratio est in Ulysses, & indignatio contra monstrum.
 Ille canit, pulsæ referunt ad sydera ualles.
 Cogere donec oues stabulis, numerumq; referre
 Iussit, & inuito processit uesper Olympo.

IN ECLOGAM VI. AN=

notationes Eobani Hesi.

I Prima Syracusio dignata est ludere uersa.
 Sicut alibi, hic quoque fatetur de Theocriti, quem imitatur
 simplicitate se recedere, cum excusatione quadam rerum &
 temporum suorum, in quibus illa Theocritica simplicitas
 ubique exhiberi non poterat: etsi ita rem & argumentum tem-
 perat, ut tamen de summis rebus quantum fieri non potuit, non

IN P. VERG. MARO. BVC.

nisi rusticis & pastoralibus quibusdam Allegorijs loquatur. Quod uero ad argumentum attinet, ut in quarta Polionem & filium celebravit, sic hac Ecloga ad Varum scribens, eius laudes dicturum pollicetur: & quoniam ille Epicureus fuit, ut ait Seruius, ideo existimant & Epicuream sectam, in hac Ecloga expressam: quod Silenum Bacchi nutricium & pædagogum, deum ebrium & semper temulentum, quasi uoluptatis potandi Symbolum inducit: duos uero Satyros quos in Venerem procliues & salacissimos credidit antiquitas, quibus & eo nomine Nympham adiicit formosam & lasciuam, significat enim αἴγλη splendorē, cui Deus bene potus minatur stuprum: præterea & Satyros canendi studiosos fuisse scimus, ideoque illis carmen promittit, ut nihil hic omnino desit, quod bestialem illam uoluptatem relinquat imperfectam: quamuis & canendi uoluptas si sola & sine reliquis lenocinijs adhibeatur, iure optimo possit honestissima dici. Reliqua, quæ ab eo de rerum primordijs & mundi ortu canuntur, de sententia Epicureorum sunt in uacuo atomos, id est, insecabilia corpuscula influentes mundum constituisse, quod & Democritus affirmat. Qua de re quam sint uariæ ac diuersæ Philosophorum opiniones, haud quaquam præsentis instituti est disferere, quandoquidem nec commentarios, sed adnotationes tantum scribimus. Illud itaque non dissimulandum, quod in quibusdam exemplaribus sic legitur:

Nec tantum Rhodope miratur & Ismarus Orphea:
Quantum omnis mundus gaudet cantante Sileno.

*Dachylg
in 6 loco.*

Vbi ultimum uersum supposititium esse, & ab impudente quopiam plagiaro adiectum, uel id satis argumenti est, quod nomen Silenus nusquam, quod sciam, apud idoneos saltem prima breuiter reperiatur, nerum ut apud hunc semper longa. Præterea nec quicquam Vergilianæ uenæ καὶ τῆς φράσεως redolet hic uersiculus. Nec sententiam impedit, quod relatiuum quantum non est adiectum antecedenti aduerbio tantum. Cum illud & intelligi possit commode, & inueniatur hoc sine illo sæpe positum, ut in proxima Ecloga:

Nam neque me tantum uenientis sibilus austri, & cætera.

ANNOTAT. EOBANI HESS.

II. Cynthus aurem.) Videto Erasmus in prouerbio : Aurem uellere.

III. Vt lictus Hyla.) Idyllion Theocriti XIII. quod inscribitur Gylas, hanc fabulam amissi & a Nymphis rapti Hylæ continet, quod breuiter hic attigit.

III. Tum canit Hesperidum.) Et hic breuiter attigit, quod apud Theocritum in Comaste, seu Amaryll. paulo latius indicatur his uerbis :

ἰππωμένῃς ὅκα δὴ τὰρ παρθένον ἠθέλε γᾶμα,
μᾶλ' ἐν χερσὶν ἐλῶν, δρομόν ἄνυσεν, ἃ δ' ἄταρ
λάντα

ὥς ἴδεν ὥς ἐμάνη ὥς ἐβανύρ ἄλλετ' ἔρωτα.

Quod est Latine:

Et sane Hippomenes Atalantæ captus amore

Mala ferens manibus calida decurrit arena,

Quem iugo interea rapido præuerrere cursu,

Vt uidit periitq; profundumq; hausit amorem:

V. Tum canit errantem.) In Bucolico carmine maxime tres amicos apud Augustum potentes celebrauit, Pollionem, Varum & Gallum, quem hic Poetam fuisse dicit, atq; id muneris a Musis ipsi non secus, ac Hesiodum accepisse, cuius amores ultima Ecloga celebrat. Hic est ille Gallus, cuius & Plinius in epistolis mentionem facit, scribitq; legisse se libros eius de comparatione eloquentiæ patris Pollionis, huius enim filius hic Gallus fuit & Ciceronis, in quibus ausus sit patrem eloquentia Ciceroni prætulisse, de quo & ipsius uersus sunt:

Cum libros Galli legerem, quibus ille parenti

Ausus de Cicerone daret palmamq; decusq;

Lasciuum inueni lusum Ciceronis, & cætera.

Contra quem in defensionem Ciceronis scripsit Claudius imperator. Extat locus Epistolarum libro septimo. Plura de hoc Gallo dicuntur Ecloga ultima.

ARGUMENTVM.

Exemplum copię hic nobis exhibet Poeta, perinde ac in tertia Ecloga fecit. Insuper contentionem duorum pastorum habet Corydonis & Thyrsidis.

E C L O G

IN P. VERG. MARO. BVC.

ECLOGA VII. MELIBOEVS,

Corydon, Thyrsis.

Fortè sub arguta confederat ilice Daphnis,
Compulerantq; greges Corydon & Thyrsis in
unum:

Exordium
quo præludiz
certamini.

Thyrsis oues, Corydon distentas lacte capellas.

2 Ambo florentes atatibus, Arcades ambo,

Et cantare pares, & respondere parati.

Huc mihi dum teneras defendo à frigore myrtos,

Zeŷyue.

Vir gregis ipse caper decerrauerit, atq; ego Daphnin

Aspicio: ille ubi me contrà uidet, ocius, inquit,

Huc ades ô Melibœe, caper tibi saluus, & hœdi.

Et si quid cessare potes, requiesce sub umbra.

Huc ipsi potum uenient per prata iuuenti.

Hic uiridis tenera prætexit arundine ripas

Alcoe:

3 Mintius, eq; sacra resonant examina quercu.

Quid facerem? neq; ego Alcippen, nec Phyllida ha-

Consultatio.

bebam,

Compulerantque gregem.) Distributio, festina traductio.

¶ Ambo florentes.) Ab inanimato ad animatum metaphora.

¶ Vir gregis. Acyrologia in dictione Vir.

Depulsos à lacte domi, quæ clauderet agnos,

Et certamen erat Corydon cum Thyrside magnum.

Hypallage,
Epilogus
exordij.

Posthabui tamen illorum mea seria ludo.

Alternis igitur contendere uersibus ambo

Cœpere, alternos musæ meminisse uolebant.

Hos Corydon, illos referebat in ordine Thyrsis. Co.

D iij

Nymphæ

Distributio
cum amplifi-
catione.
Locus arro-
gantiae.

Decorum.

Votum.

Insinuatio.

Relatio dissi-
milium.

Inuersio.

Nymphæ noster amor Libethrides, aut mihi carmen
Quale meo Codro, concedite: proxima Phœbi
Versibus ille facit: aut si non possumus omnes,
Hic arguta sacra pendebit fistula pinu. Thy.

Pastores hedera crescentem ornate poetam
Arcades, inuidia rumpatur ut ilia Codro.
Aut si ultra placitum laudarit, baccare frontem
Cingite, ne uati noceat mala lingua futuro. Cor.

Setosi caput hoc apri tibi Delia paruus,
Et ramosa Mycon uiuacis cornua cerui.
Si proprium hoc fuerit, leui de marmore tota
Puniceo stabis suras euincta cothurno. Thy.

Sinum lactis, & hæc te liba Priape quotannis
Expectare sat est: custos est pauperis horti.

Nunc te marmoreum pro tempore fecimus, at tu
Si foetura gregem suppleuerit, aureus esto. Cor.

Nerine Galatea thymo mihi dulcior hyblæ,
Candidior cygnis, hedera formosior alba.

¶ Puniceo stabis, & cæter.) Prouerbiū est: Versatilior
cothurno. ¶ Nerine Galatea.) Dulce pathos amoenitatis.

Cum primum pasti repetent præsepia tauri,
Si qua tui Corydonis habet te cura, uenito. Thy.

Immò ego Sardois uidcar tibi amarior herbis,
Horridior rusco, proiecta uilior alga,
Si mihi non hæc lux toto iam longior anno est,
Ite domum pasti, si quis pudor, ite iuueni. Cor.

4 Muscosi fontes, & somno mollior herba,

Et qua

Et quæ uos rara uiridis tegit arbutus umbra.
 Solstitium pecori defendite: iam uenit æstas
 Torrida, iam leto turgent in palmite gemmæ. Thy.
 Hic focus, & tede pingues, hic pluribus ignis
 Semper & assidua postes fuligine nigri.

Descriptio
 æstatis.

Antithesis.

5 Hic tantum Boreæ curamus frigora, quantum
 Aut numerū lupus, aut torrentia flumina ripas. Cor.
 Stant & iuniperi, & castaneæ hirsutæ.

Descriptio
 autumn.

Strata iacent passim sua quæque sub arbore poma.
 6 Omnia nunc rident, at si formosus Alexis
 Montibus his abeat, uideas & flumina sicca. Thy.
 Aret ager, uitio moriens sitit aëris herba.
 Liber Pampineas inuidit collibus umbras.
 Phyllidis aduentu nostræ nemus omne uirebit.
 Iuppiter & leto descendet plurimus imbri. Cor.

Descriptio
 ueris.

¶ Si mihi non hæc, & cætera.) Decorum amantis, odit ne-
 rus amor, nec patitur moras. ¶ Aut numerum lupus,) Simili-
 tudo, & est prouerbiū.

7 Populus Alcide gratissima uitis Iaccho.
 Formosæ myrtus Veneri, sua laurea Phœbo.
 Phyllis amat corylos: illas dum Phyllis amabit,
 Nec myrtus uincet corylos, nec laurea Phœbi. Thy.
 Fraxinus in syluis pulcherrima, pinus in hortis,
 Populus in fluuijs, abies in montibus altis.
 Sæpius at si me Lycida formosæ reuifas,
 Fraxinus in syluis cedit tibi, pinus in hortis. Mel.

Distributio-
 nes.

D iij Hæc

ANNOTAT. EOBANI HESS.

Epilogus
ἀντίσαςις
id est, inten-
tio.

Hæc memini, et uictum frustra contendere Thyrsim,
Ex illo Corydon, Corydon est tempore nobis.

IN ECLOGAM VII. ANNO- tationes Eobani Hessi.

Forte sub arguta confedimus.) Theocritus in Bucoliastis,
Idyllio sexto.

Δαμοῖτας καὶ δάφνης ὁ βώκολος εἰς ἓνα χω-
ρον

τῶν ἀγέλας πόν' ἄρατε συνάγαγον, & cæte.
Pastores duo Damætas & Daphnis Arate
Compulerant armenta simul, & cætera.

II. Ambo florentes.) Theocritus Idyllio quinto.

ἄμφω τῶ γ' ἢ τῷ περὶ ῥοξίχῳ ἄμφω ἀνέβω.
ἄμφω συρίσδ' ἐν δεδακμένῳ. ἄμφω ἀφ' ἑρ.

Ambo ætate pares tenera, flauentibus ambo
Crinibus, & pulchro docti contendere nerfu.

III. Εἰς sacra resonant.) Theocritus in Hodoæporis.

ὦ δ' καλὸν βομβεῦν τῇ περὶς μάνεας μελίσσας.
Suauibus hic resonant apiaria mellea bombis.

Idem uersus est & in Thyrside.

III. Hic tantum Boreæ.) Theocritus in Nomeo:

τοῦ δὲ θερέως φεγοντοῦ ἐγὼ τόσσον μελίσ-
σας,

ὅσσον ἐρῶντι πατρὸς μύθων καὶ μητρὸς ἀκούειν.
Torrida ego æstatis tam curo tempora sicca
Quantum uerba iuuat natos audire parentum.

V. Muscoli fontes, & cætera.) Theocritus Idyllio octauo.

κρᾶναι καὶ βοτάναι γλυκερὸν φυτὸν, & cæte.
Fontes & uegetæ plantatio nobilis herbæ, & cætera.

VI. At si formosus Alexis. Ibidem.

πάντα ἔας, πάντα δὲ νομοί, πάντα δὲ γάλα
κτλ

οὐθ' ἄτα πλήθος καὶ τὰ νέα ῥέφετ'.

P. VERG. MARO. BVC.

13 ἀκαλὰ παῖς ὑπὸ νίασετῃ, αἰδ' ἄρ' ἀφ' ἑρπῆ.
 χ' ὡ πριμὰρ ζηρὸς τινόθι, χ' αἰβοτάνου.

Omnia tunc uernant, tunc omnia pascua florent,
Omnia plena boues ubera lactis habent,
Cum uirgo huc formosa uenit: postquam illa recessit,
Flaccescunt herbæ, pastor, & omne pecus.
Eadem similitudine est, & sequens locus.

VII. *Populus Alcidæ gratissima, & cætera.*

Δεῦκαρ ἠζάκλε· ἱερὸν ἔστιν·
Herculi sacrum populum esse. Locus extat in Pharmaceutris,
hoc est, Idyllio secundo.

ARGVMENTVM.

Ecloga in primis obseruanda, cum propter affectus, qui frequenter in hac sunt, tum etiam propter Pharmaceutriam, quæ pars Geomantias est. Habet enim prior pars huius Eclogæ questionē amatoris decepti, posterior ueneficia, quibus mulier quæpiam mentem amatoris peruertit. Estq; hæc pars Theocriti.

ECLOGA VIII. PHARMACE

centria, Damon, Al=
phesibœus.

P ^{phesibœus.}
Astorum musam Damonis & Alpheſibœi,
Immemor herbarum, quos eſt mirata iuuenca
Certanteis, quorum ſtupeſactæ carmine lynces,
Et mutata ſuos requierunt flumina curſus,
Damonis muſam dicemus, & Alpheſibœi.

Propositio.

¶ Damo.) ΕΠΑΝΑΛΗΨΙς, id est, resumptio seu repetitio.
 Tu mihi seu magni superas iam saxa Timauri,
 Siue oram Illyrici legis æquoris, en erit unquam
 Ille dies, mihi cum liceat tua dicere facta?
 En erit, ut liceat totum mihi ferre per orbem,
 Sola Sophocleo tua carmina digna cothurno.

A loco.
Extenuatio
hui.

D y

Ate

E C L O G A VIII.

Allegoria.

**Narratio est
a temporis
descriptione.**

Propositio.

Epitome.

Quin. lib. ix.

Ironia

Stoicorū

A te principium, tibi desinet, accipe iussis
Carmina cœpta tuis, atq; hanc sine tempora circum
Inter uictrices hederam tibi serpere lauros.
Frigida uix cœlo noctis decesserat umbra,
Cum ros in tenera pecori gratissimus herba est,
Incumbens tereti Damon sic cœpit oliuæ. Da.
Nascere, præq; diem ueniens age lucifer alnum,
Coniugis indigno Nysæ deceptus amore
Dum queror, & diuos (quanquam nil testibus illis
Profeci) extrema moriens tamen alloquor hora.
Incipe Menalios mecum mea tibia uersus.
Menalus, argutumq; nemus, pinosq; loquenteis
Semper habet: semper pastorum ille audit amores,
Panaq; qui primus calamos non passus inertes.
Incipe Menalios mecum mea tibia uersus.
2 Mopso Nysa datur, quid nō speremus amanteis?
Iungentur iam gryphes equis, æuoq; sequenti
Cum canibus timidi uenient ad pocula damnae,
 ¶ En erit, & cætera.) Optat prius, deinde confirmat.
 ¶ Mopso Nysa datur.) Redit ad narrationem, & est Empha-
 s in dictionibus, uide Erasmm.
Mopse nouas incide faces, tibi ducitur uxor.
3 Sparge marite nuces, tibi deserit Hesperus Oetæ.
Incipe menalios mecum mea tibia uersus.
O digno coniuncta uiro, dum despicias omneis.
5 Dumq; tibi est odio mea fistula, dumq; capella,
Hirsutumq; supercilium, proluxaq; barba:

Nec cu-

Nec curare Deum credis mortalia quenquam.

Incipe Menalios mecum mea tibia uersus.

6 Sepibus in nostris paruam te roscida mala,

Dux ego uester eram, uidi cum matre legentem.

Alter ab undecimo tum me iam coeperat annus,

Iam fragileis poteram à terra contingere ramos,

7 Ut uidi, ut perij? ut me malus abstulit error?

Incipe Menalios mecum mea tibia uersus.

8 Nunc scio quid sit amor, duris in cotibus illum

Ismarus, aut Rhodope, aut extremi Garamantes,

Nec nostri generis puerum, nec sanguinis edunt.

Incipe Menalios mecum mea tibia uersus.

Sæuus amor docuit natorum sanguine matrem

Commaculare manus, crudelis tu quoq; mater.

Crudelis mater magis, an puer improbus ille?

Improbus ille puer, crudelis tu quoq; mater.

Incipe Menalios mecum mea tibia uersus.

¶ O digno coniuncta.) Antiphrasis, & est insultatio.

¶ Ut uidi, ut.) ΕΠΙΦΩΝΗΜΑ, & est amoris definitio, insuper ex aspectu nascitur amor. ¶ Sæuus amor.) A crudelitate & rebus gestis.

9 Nunc & oues ultrò fugiat lupo, aurea duræ

Mala ferant quercus, Narcisso floreat alnus.

Pinguia corticibus sudent electra myricæ.

Certent & cygnis ululæ, sit Tityrus Orpheus,

Orpheus in syluis, inter Delphinas Arion.

Incipe Menalios mecum mea tibia uersus.

opinio.
A tribus se
commendat.

A tempore.

Ab origine
nituperat a
morem.

Dilemma.

Admiratio.

παλιλος
γία.

Omnia

ECLOGA VIII.

Hypotypos.
62.

Omnia uel medium fiant mare, uiuite syluæ.
10 Præcepta aërii specula de montis in undas
Deferat, extremum hoc munus morientis habeto.

Transitio.
γυνή.

Desine Mænaios, iam desine tibia uersus.
Hæc Damon, uos quæ responderit Alpheisibæus,
Dicite Pierides, non omnia possumus omnes.
11 Effr aquam, et molli cinge hæc altaria uitta,
Verbenasq; adole pingueis, et mascula thura,
Coniugis ut magicis sanos auertere sacris
Experiar sensus, nihil hic nisi carmina desunt.

Vis incanta-
tionis.
Ab exemplo

12 Ducite ab urbe domum mea carmina, ducite Da-
Carmina uel cælo possunt deducere Lunam. (phn in
Carminibus Circe socios mutauit Vlyssi.
Frigidus in pratis cantando rumpitur anguis.

¶ Nunc & oues.) Optat contraria, consimilis paroemia
est: Ceruus canes trahit. ¶ Pingua corticibus.) Syllogismus
ex propositione, assumptione & conclusione. ¶ Omnia uel me.)
Summam ostendit desperationem, a quinque scopulis desilire in
fluctus. Vice paroemiam apud Erasmum. ¶ Carmina uel.) Vide
prouerbum: In tuum ipsius malum Lunam deduces.

Ter apud E-
rasmum in
Oistadibus.

Ducite ab urbe domum mea carmina, ducite Daphnin.
Terna tibi hæc primum triplice diuersa colore
16 Licia circundo terq; hæc altaria circum
Effigiem duco, numero Deus impare gaudet.

Ducite ab urbe domum mea carmina, ducite Daphnin.
Necte tribus nodis ternos Amarylli colores: Et.

13 Necte Amarylli nodos, et Veneris dic uincula nec
Ducite

IN P. VERG. MARO. BVC.

Ducite ab urbe domū mea carmina ducite Daphnin. Similitudo.

14 Limus ut hic durescit, & hæc ut cera liquefcit,
Vno eodemq; igni, fic nostro Daphnis amore.

Sparge molam, & fragileis incende bitumine lauros.

15 Daphnis me malus urit, ego hanc in Daphni- Antanactis
de laurum.

Ducite ab urbe domū mea carmina, ducite Daphnin.

Talis amor Daphnin, qualis cum fessa iuuenum

Similitudo
Bucolica;

Per nemora, atq; altos quærendo bucula lucos

Propter aquæ riuum uiridi procumbit in herba,

Perdita, nec seræ meminit decedere nocti,

Talis amor teneat, nec fit mihi cura mederi.

Accommo-
datio.

Ducite ab urbe domū mea carmina, ducite Daphnin.

17 Has olim exuias mihi perfidus ille reliquit.

Iurgium est
amantis.

Pignora chara fui, quæ nunc ego limine in ipso

Terra tibi mando, debent hæc pignora Daphnin.

Ducite ab urbe domū mea carmina, ducite Daphnin.

18 Has herbas, atq; hæc Ponto mihi lecta uenena.

Ab autore, et
probat effica-
ciam uenefi-
cij & a loco;

Ipsæ dedit Mæris, nascuntur plurima Ponto.

His ego sæpe lupum fieri, & se condere syluis

Mærin, sæpe animas imis excire sepulchris,

Atque satas aliò uidi traducere messes.

Ducite ab urbe domū mea carmina, ducite Daphnin.

Fer cineres Amarylli foras, riuoq; fluenti,

Transq; caput iace, ne respexeris: his ego Daphnin

Aggrediar: nihil ille deos, nil carmina curat.

Ducite

ANNO. EOBA. HES. ECLO. VIII.

Ominatio.

Dubitatio

γυναικί,
uide Chilia-
des Erasmi
(Credimus
an qui, & c.)
Mi. Pub. A-
mans quod
suspiciatur ui-
gilans somni-
at.

Ducite ab urbe domū mea carmina, ducite Daphnin.
Aspice, corripuiunt tremulis altaria flammis
Sponte sua, dum ferre moror, cinis ipse, bonum sit.
19 Nescio qd certe est, & Hylax in limine latrat.
Credimus, an qui amant, ipsi sibi somnia fingunt?
Parcite, ab urbe uenit, iam parcite carmina Daphnis.

IN ECLOGAM VIII. ANNO-
tationes Eobani Hesii.

I. Pastorum Musam Damonis & Alpheisibœi.
D Vplex argumentum habet hæc Ecloga. Prima pars con-
questionem amantis contempti ab ea, a qua sperauerat
amari, continet, quæ simile quiddam habet Comasti, seu
Amaryllidi Theocriti & Cyclopi. Secunda, ad similitudinem

τ φαρμακέντσιας eiusdem, quam pene totam huc trans-
tulit, facta est, in qua mulier ueneficijs quibusdam & incanta-
mentis animum uiri peruertere, & in suum amorem allicere co-
natur.

ij. Mopso Nyfa datur.)

iiij. Sparge marite nuces.)

iiij. Non omnia possumus omnes.)

Locisunt ab Erasmo in Adagijs satis explicati, & nobis
huiusmodi adnotare nō fuit consilium, sed locos fere Theocriti.

v. Dumq̃ tibi est odio.) Theocritus in Cyclope:

οὐνεκά μοι δασία μὲν ὀφρύς ὦν, παντὶ μετώπῳ
δὲ ὥδε τέτατ' ἔπι δ' ὥτερον ὥς μία, μακρὰ
ἦε δ' ὀφθαλμὸς ἔπεισι, πλατὺς δὲ ῥίς ὦν χεῖρ.

Quod est:

Densa supercilio quia frons est plurima nigro,
Idq̃ aurem flexu contingit utranque supremo,
Vnus inest oculus, supraque capacia nasus
Vasta mole iacet mea labra, atque imminet ori.

vj. Sepibus in.) Theocritus in eodem: αἰνικά πρῶτον
ἦνθε εἰμ' ἄσιν ματρί θέλοις ὑακίνθινά φύλλα
ἐξ ὄρεος

P. VERG. MARO. BVC.

ἐξ ὄρεος δρέψαο, ἐγὼ δ' ὁδοῖν ἤγε μόνευον.

Quo tempore primum

Venisti cum matre, uolens folia his Hyacinthi
Carpere montibus, ipse mihi dux fidus habebat.

Traduximus hunc locum alias copiosius, quem habes in Idylliis nostris in Euryto.

vij. Vt uidi, ut perij.) Theocritus in Pharmaceutria:

ὥς εἶδον, ὥς ἐμάνην, ὥς μεν περὶ θυμὸς ἰάφθη.

Vt uidi, ut perij, miseræ ut mihi perdita mens est, (δφλαίαις.

Et in Comaste:

ὥς ἶδεν, ὥς ἐμάνη, ὥς ἐς βαθύν ἄλλετ' ἔρωτα.

Vt uidit, perijitq, profundumque hausit amorem.

Loquitur de Artalanta.

viii. Nunc scio quid sit amor.) Theocritus in Comaste:

νῦν ἔγνωρ δ' ἔρωτα, βαρύνε θεός, ἢ ῥα λεαίναις
μασδ' ὅρ' ἐθύλαξε, δρυμῶ τέ μιν ἔξεφε μάτης.

Nunc scio quid sit amor, numen graue, scilicet illum

Nutrit in syluis mater, sæuæque lænæ

Præbuerunt mammæ.

ix. Nunc & oues ultro.) Theocritus in Thyrside.

νῦν ῥα μὴ φορέοιτε βάτοι, φορέοιτε δ' ἄκυνθαί,
ὁ δὲ καλὰ νάρκισσος ἐπ' ἀρκενύθοισι κομάσαι,
πάντα δ' ἐναλλα γένοιτο, ἄνωγ' ὅχναρ ἐνεῖκαί.
δάφνις ἐπεὶ θνήσκει, καὶ τὼς κύνες ὥλαφ' ἔλκοι,
ἢ ἄξ' ὀρέωρ τοῖσι καὶ περ ἀκρόσι γαγύσαντο.

Quod fere est huiusmodi:

Nunc uiolis florere rubi, nunc mollis acanthus,

Nunc etiam pulchro Narcissi flore comantes

Iuniperique breues, pignantia foetibus edant

Omnia natiuis, ferat hæc pyra mollia pinus,

Nunc timidæ catulos agitent in retia ceruæ,

Stridula uocali Philomelæ noctua certet

Dum perit extinctus crudeli funere Daphnis.

κ. Præ-

ANNOT. EOBA. HESS.

X. Præceps aerij specula.) Theocritus in Comæste;

τάμ βαυτὰρ ἀπ' οὐρ εἰς κύματα τῆνα ἀλεῦμαι.

Quod est:

Infiliam fluctus abiecta ueste profundos.

καὶ ἐρ τῶς ὁδοὶ πόροις:

ἢ κατὰ τῆνα:

τᾶς πῆξας ὧν θρωπε μανθεῖς κρᾶθιρ ἀλοίμαρ

Id est:

Aut ego præceps,

De rupe infiliam subiectum in Crathidis amnem.

II. Effere aquam.) Simile est principium Theocriti Pharmaceutriæ.

πᾶ μοι ταῖ δάφναι, φέρε δέσυλι, πᾶ δὲ τὰ
φίλτρα,

στέφορ τὰρ κελέβαρ φοινικέω οἶος ἄώτῳ.

Id est:

Has lauros, hæc mista fer huc age Thestili Philtra,

Atq; hæc purpureæ tege pocula uellere lanæ.

XII. Dudite ab urbe.) Versus intercalaris est ad imitationem Theocriti, qui duos habet, quorum est primus:

Ἰὺ γ' ἔλκε τὴν τῆνον ἐμὸν πρὶ δῶμα δ' ἄνδρα.

Iynx redde domum retrahens, mihi redde maritum.

Vbi notandum obiter, quod Seruius τὴν ἰὺ γ' α, interpreta-
tur turbinem. Alij auiculam aiunt esse, quæ Latine dicatur mo-
taeilla, qua in ueneficijs utantur maleficæ.

XIII. Necte Amarylli nodos, &c.) Simile est hoc Theocriti.

πάσ' ἀμαρυλλί λέγε ταῦτα, τὰ δ' ἐλφιδ' ὅς
σεα πάσσω.

Sparge simul dicens hæc spargo Delphidis ossa.

XIII. Limus ut hic durefcit:

ὥς τ' ὅτ' οὐδ' ἐν καρὸν ἐγὼ σὺν Δαίμονι τάκω

ὥς τάκοιδ' ὑπ' ἔρωτ' ὃ μύνδι' αὐτίκα
δέλφιδ.

Hæc ut agente dea flamma mihi cera liquefcit,

Sic in amore meo, liquefcit Delphis, & cætera.

XV. Daphnis me malus urit,)

Δέλφιδ

IN P. VERG. MARO. BVC.

Δέλφιδ' ἐμ' ἀνίασιν, ἐγὼ δ' ὤν. δέλφιδι Δάφνι
ναρ αἶθω.

Delphis me contristat, ego hanc in Delphide laurum

Exuro

xvj. Terq; hæc altaria.) Est & apud Theocri. hoc de ternario.

ἐς τρεῖς ἀπ' ἀνένδ' ὡ καὶ τρεῖς τάδ' ἐπὶ ὅτνια φωνῶ.

Nunc ego ter libo, ter & hæc bona carmina dico.

xvij. Has olim exurias.)

τὸ τ' ἀπ' τᾶς χλαίνας δ' κρύσσενδ' ὦλεσε Δέλφιδι.

ὦ γὰρ νῦν τίλλοι(α κατ' ἀγρίῳ ἐμ' περὶ βάλανω.

Perfidus hanc Delphis de chlæna perdidit oram,

Hanc ego nunc uellens duro infero protinus igni.

xviii. Has herbas, atque hæc.) Simile est Theocriti:

τοῖα οἱ ἐν κίσσῃ κακὰ φάρμακα φαρμὶ φυλάσσει

ἀστυρίῳ δ' ἐσποῖνα παρὰ ξείνοιο μαθοῖ(α.

Talia tamque potentia pharmaca cista recludit

Hæc mea, ab Assyrio didici quæ cuncta magistro.

xix. Et Hylax in limine latrat.) Theocritus:

κύνες ἄμμιρ ἀνὰ πόλιν ὠρίοντα, & cæte.

Sed in urbe latrantibus edunt

Nunc mihi signa canes, & cætera.

ARGUMENTVM.

Hæc Ecloga referta est querellis, cum enim Vergilius favore Cæsaris agros suos Mantuanos recepisset, & iam proficisceretur repetitum agros, propemodum occisus est a Centurione, mandat igitur procuratoribus ut agros tueantur, sed habita ratione temporis, id quod in hac Ecloga conqueritur.

ECLOGA IX. MÆRIS

Lycidas, Mæris.

Quò te Mæri pedes? an quo uia ducit in urbem? Mæ.

Expolitio.

O Lycida uiui peruenimus, aduena nostri,

Quod nunquam ueriti sumus, ut possessor agelli

B

¶ Quo

¶ Quo re Moeri.) A querimonia, & est modus loquendi rusticano pastori uehementer quadrans. ¶ O Lycida uiui.) Pathos est ab eo, quod est, præter opinionem, ostenditq; diuturniorem uitam nocere.

γωμῆ.

Diceret, hæc mea sunt, ueteres migrate coloni:
Nunc uicti tristes, quoniam sors omnia uersat,
Hos illi (quod nec bene uertat) mittimus hædos. Ly.

Topographia.

Certè equidem audieram, qua se subducere colles
Incipiunt, molliq; iugum demittere cliuo,
Vsq; ad aquam, & ueteris iam fracta cacumina fagi.

Locus communis.

Omnia carminibus uestrum seruasse Menalcam. Mœ.
Audieras, & fama fuit: sed carmina tantum
Nostra ualent Lycida, tela inter Martia quantum
Chaonias dicunt aquila ueniente columbas,
Quod nisi me quacunq; nouas incidere lites
Ante sinistra caua monuisset ab illice cornix,

Pathos & est magna exaggeratio sceleris.

2 Nec tuus hic Moeris, nec uiueret ipse Menalcas. Ly.
Heu cadit in quenquam tantum scelus, heu tua nobis
Penè simul tecum solatia rapta Menalca.

Distributio.

Quis caneret nymphas? quis humũ florētibus herbis
Spargeret: aut uiridi fontes induceret umbræ?
Vel quæ sublegi tacitus tibi carmina nuper,

Distributio.
Allegoria.

Cum te ad delitias ferres Amaryllida nostras.
3 Tityre dum redeo (breuis est uia) pasce capellas,
Et potum pastas age Tityre, & inter agendum
Occursare capro, cornu ferit ille, caueto. Mœ.

Imò hæc, quæ Varo necdum perfecta canebat.

¶ Nunc uicti tristes.) Quid nisi uictis dolor, parœmia est.

¶ Nostra ualent,) Nulla enim honesti ratio est apud Maiores.

P. VERG. MARO. BVC.

tios, Cicero inter arma silet, & cætera.

Nulla fides pietasq; uiris, qui castra sequuntur.

Vare tuum nomen, superet modo Mantua nobis,

Mantua uemiscæ nimium uicina Cremonæ,

Cantantes sublime ferent ad sydera cygni.

Sic tua Cyrneæ fugiant examina taxos,

Sic cythiso pastæ distentent ubera uaccæ

¶ Incepe si quid habes, & me fecere poëtam

Pierides, sunt & mihi carmina, me quoq; dicunt

Vatem pastores, sed non ego credulus illis.

Nā neq; adhuc Varo uideor, nec dicere Cinna (Mœ.

¶ Digna, sed argutos inter strepere anser olores. Parœmia.

Id quidem ago, & tacitus Lycida mecū ipse uoluto,

Si ualeam meminisse, neq; est ignobile carmen

Attentio.

Huc ades ô Galatea, quis est nam ludus in undis?

Hic uer purpureum, uarios hic flumina circum

Fundit humus flores, hic candida populus antro

Imminet, & lentæ, texunt umbracula uites.

Commen-
datio terræ.

7 Huc ades, insani feriant sine littora fluctus. Ly.

Quid, quæ te pura solum sub nocte canentem

Audieram? numeros memini, si uerba tenerem. Mœ.

Daphni quid antiquos signorum suspicis ortus?

Ecce Dionei processit Cæsaris astrum,

Narratio.

Astrum, quo segetes gauderent frugibus, & quo

Duceret apricis in collibus uua colorem.

Insere Daphni pyros, carpent tua poma nepotes.

¶ Nam neq;.) Arguit a iudicio illorum, qui sunt Poetæ.

¶ Duceret apricis.) Ducere colorem ein farb geuinnen, quæ lo-
cutio Fabio familiaris est.

E ij

Omnia

E C L O G A IX.

ἦομαι.

Omnia fert ætas, animum quoq; sæpe ego longos
Cantando puerum memini me condere soles.

Parœmia est.

Nunc oblita mihi tot carmina, uox quoque Mœrim

*Ab oppor-
tuno.*

8 Iam fugit ipsa, lupi Mœrim uidere priores.
Sed tamen ista satis, referet tibi sæpe Menalcas. *Ly.*

Causando nostros in longum ducis amores.

Et nunc omne tibi stratum silet æquor, & omnes
(Aspice) uentosi ceciderunt murmuris aura.

9 Hinc adeo media est nobis uia, nanq; sepulchrū
Incipit apparere Bianoris, hic ubi densas

Agricolæ stringunt frondes, hic Mœri canamus,

Hic hœdos depone, tamen ueniemus in urbem.

Aut si nox pluuiam ne colligat antè ueremur,

Cantantes licet usq; (minus uia lædet) eamus.

*Comes faci-
dus in uia pro
uehiculo est.
Diafole.*

Cantantes ut eamus, ego hoc te fasce leuabo. *Mœ.*

Desine plura puer, & quod nunc instat agamus:

Carmina tum melius, cum uenerit ipse, canemus.

IN ECLOGAM IX. ANNO-

tationes Eobani Hessi.

I. Quo te Mœri pedes?) Theocritus ἐν θαλυσίδις:
Σιμιχίδα πᾶ δὴ τὸ μετὰ μέριον πόδας ἔλκοι.

Quod est:

Simichida quo te ducit uia tempore, quo nunc,
Sol medium cœli curru ferit igneus orbem?

ij. Heu cadit in.) Per Menalcam hac Ecloga Vergilium in-
telligimus, cuius ab Arrio Centurione pene interfecti periculum
hic auersatur. Quod & ἀλλήγορινῶς expressit Ecloga tertia.

Parcite oues nimium procedere non bene ripæ

Creditur: ipse aries etiam nunc uellera siccatur.

Cum

Cum saluti illi fuisset propinquitas Mintij amnis, in quam ille se præcipitem immiserat.

iii. Tityre dum redeo.) Libet hoc loco adscribere uerba Auli Gellij ex Nocturnum Atticarum libro nono capite item nono, ut cum his appareat quis sit modus uerba Græca in Latinas uertendi sententias, mihi quoque in his Theocriticis, alijsque uertendis paratior uenia habeatur, si non omnia statim, nec ad uerbum nec ad numerum uersuum reddidero. Verba Gellij sunt huiusmodi:

Quando ex poematis Græcis mutandæ, uertendæque sunt insignes sententiæ, nō semper aiunt enitendū, ut omnia uerba omnino in eū, in quē dicta sunt, modū uertamus. Perdunt enim gratiā pleraque, si quasi inuita & recusantia uolentius transferantur. Scire igitur & considerate Vergilius cum aut Homeri, aut Hesiodi, aut Apollonij, aut Parthenij, aut Callimachi, aut Theocriti, aut quorundam aliorum locos effingeret, partem reliquit, alia expressit. Sicut nuperrime apud mensam cum legerentur utraque simul Bucolica Theocriti & Vergilij, animaduertimus reliquisse Vergilium, quod Græcum mire quam suauē est. Verū autem neque debuit, neque potuit. Sed enim quod supposuit substituitque pro eo quod ommisserat, non abest, quin incundius lepidiusque sit.

βάλλει καὶ μάλοισι τὸν αἴπλον, & cætera.

Verum hunc locum nos supra Ecloga tertia exposuimus.

Subdit uero Gellius:

Illud quoque alio in loco animaduertimus caute ommissum, quod inest Græco uersu dulcissimum.

τίτυρ' ἐμὴν δὲ καλὸν πεφυλαμένε βόσκει τὰς αἴγας.

καί περὶ τὰ κρήναρ ἄγε τίτυρε, ὅ δ' ἐν ὄρχαρ
τὸν λιθυκὸν κινάκωνα φυλάσσει μή τι κορυψῇ.

Hi uersus sunt in Comaste Theocriti, quos Gellianorum locorum interpres, qui quis is fuit, in hunc modum Latinos fecit:

Pasce adamare mihi pulchre has heus Tityre capras,

Et potum ad fontes age Tityre, sed coleatum

Hunc a frum rufumque caue, ne cornua uibret.

Nos cum totum Idyllion sicut & alia pleraque uerteremus, sic expressimus inter alia;

ECLOGA VII. MELIBOEVS,

Hens age nostras.

Chare mihi ante alios mi Tityre pasce capellas,
Viciniq; satis pastas age fontis ad undam.
Hunc Libycum tamen & coleatum, uelleris albi.
Obserua ne te cornu feriente lacestat.

liij. Cantantes sublime.) Ad hunc locum alluisse existimo omnibus modis doctissimum uirum Erasimum Roterodamum eo carmine, quod duabus Tragœdijs Euripidis Hecubæ, & Iphigeniæ a se uersis præposuit, quod ipsum, quia est non solum elegantissimum, uerum etiam his temporibus aptissimum, uisum est, ex maxima sui parte, neque enim attinet totum, adscribere.

Est uero huiusmodi:

Scite Poetas doctos appellat Maro
Cygnos Guilielme præfulum eximium decus.
Res mira dictu, ut cuncti consensu nouo
Vari atq; olori congruant diuinitus.
Niueus utrique candor, alter lacteis
Plumis, amico candet alter pectore.
Musis uterque gratus ac Phœbo sacer,
Et lympidis uterque gaudet amnibus,
Ripis adæque uterque gaudet herbidis,
Pariter canorus uterque, tum potissimum
Vicina feram mors senectam cum premit.

Sed, qui tenent arcana naturæ, negant
Audiri olorem ni sonent fauonij.
Nil ergo mirum barbaro hoc si seculo
Canorus olim, obmutuit uatum chorus:
Cum tot procaces undique obstrepant Noti
Boreæque tristes inuidorum & pinguium
Nulli fauentum prouocent Fauonij.

Quid uerius dici potuit in mores horum temporum, in quibus ut nullus ferme habetur ingenijs honor, ita misere & magna cum futurorum hominum clade iacent recta studia, nisi quod paucis adhuc in locis (de Germanis loquor) languidas uoces trahunt, in alijs uelut reuiuiscunt. Vna Vuittenberga ad Albim munificentia ac sapientia optimorum principum felicitis recordationis FRIDERICI nuper, nunc uero ipsius fratris germano Ioannis Romani Imperij Electorum, una cum optimæ spei filio Ioanne Friderico, studio uero & industria, in primis doctissimi uiri PHILIP.

IN P. VERG. MARO. BVC.

PHILIPPI MELANCHTHONIS, uelut communi clade collabentem, in Germania omnium bonarum disciplinarum statum sustinuit, & nō solum ipsa sustinuit, uerum etiam in alias urbes rectorum studiosorum professores misit. Taceo quanta cum laude illustris Hessorum princeps PHILIPPVS Marpurgi nuper scholam publicam, conductis ad eam rem liberalibus stipendijs trium linguarum & optimarum omnium artium professoribus instituerit. Hoc silentio transire non possum, nec debeo, quod magnificus ac sapientissimus Senatus Nurembergensis accitis a Vuittenberga Philippo Melanchthone, cuius auspicijs ea res tantum ordiretur, Ioachimo Camera-rio Græcarum ac Latinarum literarum, Micalo Rotingo Rhetoricæ ac Theologiæ, Ioanne Schonero a Bambergæ, rerum Mathematicarum, Ioanne Boscenstenio, Hebraicarum literarum, me quoque ab Erphurdia, utinam tanta laude non fraudanda, Poeticæ disciplinæ professoribus, hoc biennio scholam eam instituit, cuius fructus & utilitas non ad suos tantum ciues, uerum & ad longe diffitos homines sit aliquando peruentura, ut in hac urbe politicarum rerum disciplina ex omnibus Germaniæ ciuitatibus unicam laudem, ac præcipuam gloriam iamdudum omnium mortalium consensu obtinente, etiam non defuturæ eruditionis fundamenta iacta uideantur.

Verum hæc ego non eram scripturus, nisi Erasmi carminis argumentum in hoc me diuerticulum uelut abripiisset de spacio: Nunc ad institutum redeo. Extat apud Polirianum eadem cygnorum & Poetarum comparatio Epistolarum libro vii. Quam Erasmus multo fecit elegantior, quod & carmine lepidissimo expressit, & ad temporum mores uerissime accommodauit.

v. Et me fecere Poetam.)

vj. Digna, sed argutos.)

Theocritus in Thalysis

καὶ γὰρ ἐγὼ μοισᾶν καπνὸς ὀσμὴ κίμε λέ-
γουντι

E iij

πάντας

ANNOTAT. EOBANI HESS.

πάντες ἀοιδὸν ἄριστον, ἐγὼ δ' ἐτις οὐ ταχυπρόθετος
οὐδ' ἄρ, οὐ γὰρ πω κατ' ἐμὸν νόον: οὔτε δ' ἐθλοῦ
Σικελίδ' ἀρνίημι δ' ἔκ σάμω, οὔτε Φιλκτᾶρ
ἄλδ' οὐ: βάσταχ' ὅ δ' ἐποτ' ἀκρίδας ὥς ἐξείσδω.

Quos ita reddidimus:

Et mihi blandiloquum dedit os in carmine Musa,
Et me pastores cuncti dixerunt poetam,
Optima, qui cantem: Sed non ego credulus illis
Iudice me, nec enim Siculum deuicero uatem
Qui Samon incoluit, nec Coi pulchra Phileræ
Carmina, sed uolucres tanquam si rana locustas
Sic ego sic certo doctos superare Poetas.
vij. Huc ades, infani.) Theocritus in Cyclope.

τὰρ γλαυκὰρ δὲ θαλάσσαν ἔα πρὶ χέρσ' οὐρ ἐρεχθῶ
Nos inter alia sic:

Interea glauci feriant sine littora fluctus.
viii. Lupi Moerim uidere priores.) Sensum hunc inuertit The-
ocritus Idyllio ξ, quod inscribitur, κυνίσκας ἔρωε, οὐ
φθεξῇ λύκον εἶδες, Erasmus in proverbio: Lupi illum prio-
res uidere, sic uertit:

Edere non poteris uocem, lupus est tibi uisus.
ix. Hinc adeo media: Incipit apparere Bianoris, & c:
Theocritus in Thalyssijs:

κ' οὐπὼ τὰρ μεσάταρ ὁδὸν ἄνυμες, οὐ δὲ δ' σᾶμα
ἄμῃρ δ' βρασίλα κατεφαίνετο, & cætera.
Nec dum forte uiam mediam confecimus, & nec
Apparebat adhuc Brasiliæ sublime sepulchrum.

ARGUMENTVM.

Gallus eximius Poeta fuit & inter amicos Cæsaris primo
habitus, postea cum uenisset in suspicionem, quod contra eum
coniuraret, occisus est. Hic adamauit Cytheridem meretricem,
quæ spreto Gallo, Antonium euntem in Galliam est secuta, pro-
pter quod dolorem Galli nunc uidetur consolari Vergilius.

Extremum hunc Arethusa mihi concede laborē.
 Pauca meo Gallo, sed quæ legat ipsa Lycoris,
 Carmina sunt dicenda: neget quis carmina Gallo?

Inuocatio
 cum propo-
 sitione.
 Admiratio.

Sictibi cum fluctus subter labère Sicanos,
 Doris amara suam non intermisceat undam.

Incipe, sollicitos Galli dicamus amores,

Dum tenera attondent simæ uirgulta capellæ.

Non canimus surdis respondent omnia syluæ.

Occupatio,
 & est prouer-
 bium surdo
 canere.

2 Quæ nemora, aut qui uos saltus habuère puellæ

Naiades, indigno cum Gallus amore periret?

Nam neq; Parnassi uobis iuga, nam neq; Pindi

Vlla moram fecère, neq; Aoniæ Aganippe.

3 Illum etiam lauri, etiam fleuère myricæ,

Pini fer illum etiam sola sub rupe iacentem

Menalus, et gelidi fleuerunt saxa Lycai.

Exaggera-
 tio.

Stant et oues circum, nostri non pœnitet illas,

Nec te pœniteat pecoris diuine Poëta.

Propositio.

4 Et formosus ad flumina pauit Adonis.

5 Venit et upilio, tardi uenère bubulci,

A maiore.

Vuidus hyberna uenit de glande Menalcas.

Omnes unde amor iste rogant, tibi uenit Apollo,

Galle quid insanis, inquit, tua cura Lycoris,

Dehortatio

Perq; niues alium, perq; horrida castra secuta est.

E V

Venit

Descriptio.

Venit & agresti capitis Sylvanus honore,
Florentes ferulas, & grandia lilia quassans.
Pan daus Arcadia uenit, quem uidimus ipsi
Sanguineis ebuli baccis, minioq; rubentem.

¶ Quæ nemora.) Increpatio, orditur autem a querimonia, ex
postulans cum Musis quod ipsum non consolentur.

Γνομή.
A simili.

Et quis erit modus, inquit? amor non talia curat.
Nec lachrymis crudelis amor, nec gramina riuus,
Nec cythiso saturantur apes, nec fronde capellæ.

πᾶσι.

Tristis at ille tamen, cantabitis Arcades, inquit,
Montibus hæc uestris, soli cantari periti
Arcades, ô mihi tum quàm molliter ossa quiescent
Vestra meos olim si fistula dicat amores.
Atq; utinam ex uobis unus, uestriq; fuisset
Aut custos gregis, aut maturæ uinitor uuæ.
Certe siue mihi Phyllis, siue esset Amyntas,
Seu quicumq; furor, (quid tum, si fuscus Amyntas?

Obiectio.
Dilutio per
reiectionem.
Inuitat ami-
cam a loco;

6 Et nigræ uiolæ sunt, & uacinia nigra,)
Mecum inter salices lenta sub uite iaceret,
Serta mihi Phyllis legeret, cantaret Amyntas.
Hic gelidi fontes, hic mollia prata Lycori,
Hic nemus, hic ipso tecum consumerer æuo.
Nunc insanus amor, duri me Martis in armis
Tela inter media, atq; aduersos detinet hostes.

Epanapho-
ra.

Tu procul à patria (nec sit mihi credere (tantum

Alpinus

Alpinas ab dura niues, & frigora Rhēni
Me sine solauides ac te ne frigora ledant.
Ah tibi ne teneras glacies secet aspera plantas.

Ibo, & Chalcidico quæ sunt mihi condita uersu
Carmina, pastoris Siculi modulabor auena.

Quintilianus
libro decimo

¶ Tristis, at ille.) Fingit Gallum respondentem, ut magis
ob oculos nobis ponat hominis insaniam. ¶ Certe siue mihi.)
Inconstantia amatoris.

Certum est in syluis, inter spelæa ferarum.
Malle pati, tenerisq; meos incidere amores
Arboribus, crescent illæ, crescetis amores.
Interea mixtis lustrabo Manala Nymphis,
Aut acres uenabor apros: non me ulla uetabunt
Frigora, Parthenios canibus circumdare saltus.
Iam mihi per rupes uidetur, lucosq; sonanteis
Ire, libet Partho torquere Cydonia cornu
Spicula, tanquam hæc sit nostri medicina furoris:
Aut deus ille malis hominum mitescere discat.

Paroemia est,
in hostio for-
mosus.

Res age tur-
tus eris.

Decorum.

Iam neq; Hamadryades rursus, nec carmina nobis
Ipsa placent, ipsæ rursus concedite syluæ.

Inconstantia
amoris.

Non illum nostri possunt mutare labores,
8 Nec si frigoribus medijs, Hebrumq; bibamus.

Exaggeratio

Sithoniasq; niueis hyemis subeamus aquosæ:

Antithesis

Nec si, cum moriens alta liber aret in ulmo,
Aethiopum uersemus oues sub sydere cancri.
Omnia uincit amor, & nos cedamus amori.

Γνωμῆ.

Hæc

Epilogus totius Bucolici carminis.

Παλιός

γία.

Similitudo:

Tapinosis.

Hæc sat erit diuæ uestrum cecinisse Poëtam,
Dum sedet, & gracili fiscellam textit hibisco:
Pierides, uos hæc facietis maxima Gallo,
Gallo, cuius amor tantum mihi crescit in horas,
Quantum uere nouo uiridis se subiicit alnus.
Surgamus, solet esse grauis cantantibus umbra,
Iuniperi grauis umbra, nocent & frugibus umbra.
Ite domum satura, uenit Hesperus ite capellæ.

(Arboribus crescent.) Consilium damnat ueluti nociturus,
qui ex ea re magis accenderetur.

IN ECLOGAM X. ANNOTATIONES Eobani Hessi.

I. Extremum hunc Arethusa mihi concede laborem.

HÆc ultima Ecloga amorem Galli celebrat, sed ita ut a pastoralibus personis, ac comparisonibus non discedat. Quia in re maior aliquanto est adfectuum amantis expressio, dum ipsum inter pastores & pecora, & quasi in solitudine abiectum ac relictum numina, etiam rusticana & pastoralia conso-
lantur. Quod totum argumentum fere sumptum est ex Thyrside, hoc est, Idyllio primo Theocriti, qui simile omnino tractat argumentum de suo Daphnide. Præter ea, quæ de hoc Gallo supra dicta sunt Ecloga sexta, scire etiam conuenit Poetam fuisse eximium, & Euphorionis Poetæ Græci patria Chalcidensis carmina, in Latinam linguam transtulisse. Amoresq; suos de Cytheride, quam hic Poeta Lycorim scto nomine adpellat, scripsisse libris quatuor. Augusto fuit adeo familiaris, ut primus ab eo præfecturam Ægypti acceperit, postea ab eodem cum in suspicionem coniurationis contra se uenisset, interfici iussus. Hunc Vergilius sic amauit, ut finem quarti Georgicorum totum ipsius laudibus occuparit, quem locum post sublatum Gallum iussu Augusti, in eandem Aristæi commutauit, Hæc fere Seruius.

Non

IN P. VERG. MARO. BVC.

Non dissimulat autem in principio huius carminis Poeta
minime arrogans, plurima & hic, sicut alibi quoque, ex Theocri-
to desumpta, ut illud statim:

ij. Quæ nemora.) Theocritus Idyllio primo:

Πᾶ ποῦ ἄρ' ἦσ' ὅκα δ' ἄφνις ἐτάκετο, πᾶ ποκα
νύμφαι:

ἢ κατὰ πηνήϊω καλὰ τέμπεα, ἢ κατὰ πίνδω.

οὐ γὰρ δὴ ποταμοῖο μέγα ρόον εἶχετ' ἀνά
πω.

οὐδ' αἴτναε σκοπιάμ, οὐδ' ἄκιδ' ἱερὸν ὕδωρ.

Quæ nemora, aut qui uos saltus habuere puellæ

Naiades, indigno cum Daphnis amore periret.

Pulchra ne uos tenuisse putem Peneia tempe?

Num iuga Thessalici Phœbo gratissima Pindî?

Nam neque detinuit placidi uos flumen Anapî,

Non etiam scopuli flamma insuperabilis Aeinæ.

Non sacrum coluisse putem uos Acidis amnem,

iii. Illum etiam lauri.) Ibidem:

τῆνον μάρ θῶεε τῆνον λύκοι ὠρύσαντο,

τῆνον χ' ὥκ' δρυμοῖο λείωρ ἀνέκλευσε θανόντα.

Quod est:

Illum omnes fleuere feræ, fleuere lupique

Pantheræque, nec illius impia flentes

Funera syluestres ignorauere leones.

Eundem locum usurpauit supra Ecloga quinta, sed aliter, Daph-
ni tuum, & cætera.

iii. Et formosus oues ad flumina pascit.)

ὦρᾶίως χ' ὥδωνις ἐπεὶ κού μάλα νομέυς,

Ipse etiam formosus oues, nunc pascit Adonis.

v. Venit & uisilio tardi.)

ἦνθορ τοῖ βῶτ' τοῖ ποιμένες, ὥ πόλοι ἦνθορ

πάντες ἀνκρώπυρ τί πάθοι κακὸν ἦνδ' ὁ πρίαπ

κῆφα, δάφνι τάλαρ, τί τὴ κάκεια, & cætera.

Pascua linquentes tardi uenere bubulci

Venerunt teneras soliti pascisse capellas,

Omnes unde amor iste rogant, tibi uenit, & ipse

Impiger

ANNOTAT. EOBANI HESS.

Impiger horrorem custos, dixitque Priapus,
Daphni miser, quid nam tanto consumeris æstu?
Et solus hic locus ad imitationem Theocriti est factus.
vj. Et nigrae violæ sunt. Theocritus in Ergatinis:

καὶ δ' ἴορ μέλαρ ἐντὶ καὶ ἅ γ' ἀπὸ ὑάκινθου.
ἀλλ' ἔμπας ἐν τοῖς σεφάνοις τὰ πρῶτα λέγονται

Id est:

Sunt etiam violæ florum pars maxima nigra,
Decolor & rubros Hyacinthos littora signat.
Præcipue tamen hæc in florida ferta leguntur.
vii. Nec si frigoribus.) Theocritus in Thalissis.

εἶπε δ' ἠδ' ὠνῶν μὲν ἐν οὖρεσι χεῖμετι μέσσω,
ἔβροτο παρ ποταμὸν τετραμμένον, ἐγγύθεν
ἄρετα

ἐρ δὲ δέξῃ πυμάτοισι παρ αἰθιόπεσσι νομεύοις.

Id inter alia sic vertimus:

Iaceas in montibus altis

Edonum mediæ sub tempora frigida brumæ,
Culmina qua gelidus Rhodopeia præterit Hebrus,
Fronte pruinosa gelida n. conuersus in Arcton.
Cum uero medios sol ardentissimus æstus
Excitat, Aethiopum per prata calentia pascas.
Pani minatur, nisi copiam amati faciat, & cætera:

F I N I S.

EXCVSVM ARGENTINAE

In ædibus Iacobi Lucundi, Anno

D. M. XXXX.

¶ MVSÆ NOSTER

ANTE OMNIA MVSÆ.

AMOR, DVLCESQVE

AD IACOBVM IVCVNDVM

*Quid sibi vult quæris nitidis argenteus alis
Cygnus, et à Cygni quid Lyra tacta pede?
Scilicet hæc fidibus diuinas Dædala uoces,
Ille perargutos personat ore modos.
Dic age quid melius, quid significantius usquam,
Nominibus quadrat docte Iacobe tuis?*

N. G. P.